Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 112 (13601) | 1974 оной майн 16, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ БҮГЭДӨӨРӨӨ ТЭМСЭЕ

РАН ЗОХЁОЛШОДОЙ АНГИН ХУБИТА

Уран зохёолшо... Арад зоной ажабайдалһаа сэхэ уг тай, тэрээнтэй таһаршагүй холбоотойл һэн хойноо ай совет уран зохёол хүмүүжүүлгын хүсэтэй, дали залитай зэбсэг болоно бшуу. Тиимэл һэн хойноонь уран зохёолшын уялга айхабтар харюусалгатай, этэй ха юм.

Социалис реализмын уран зохёолой гол герой хадаа мунизмын һайхан ордон бодхоожо, хүсэ шадалаа нгүй тэмсэжэ, сүл губиие сэсэглүүлжэ, бар тайгые түүлжэ байһан баатар совет хүн болоно. Мүнөө ай уран гуурһатан, тэрэнэй тоодо буряад уран зошод үе сагаа, ажалша баатар нүхэдөө, тэдэнэй бо, һанал, хүсэл, зорилгонуудые эли тодоор, гоёор хажа, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бо дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө нангин хуби оруулна.

Мүнөөдэр Улаан-Үдэ хотодомнай Буряадай уран зошодой долоодохи съезд нээгдэхэнь. Мүнөөдэр республикымнай уран зохёолшод энэ ехэ хуралдаандаа ржа, үнгэрһэн тоосоото үе соо уран зохёолой хүг, шэнэ номууд, шэнэ халаан тухай дэлгэрэнгыгээр лдэхэнь.

Буряадай уран зохёолшодой түрүүшын съездын үнөөр тэбхэр дүшэн жэл болобо. Үнгэрһэн энэ үе соо ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб! Мүнөө СССР-эй зохёолшодой холбооной гэшүүд болоһон нүхэдые оходо, дүшэ гаража байха юм. Тиихэдэ һүүлэй бэшэгдэһэн роман, повесть, поэмэ, зүжэг, рассказ, дуунуудые тоолохо болоо һаа, хэды олон тоо дурдагдаха гээшэб! Һүүлэй үедэ бүтээгдэһэн зохёолһаа нэгэ хэдые дурдахада, И. Калашниковай «Шэнэ шэнжэ», Б. Санжинай «Заяанай зам», Ц. Жимай «Талын харгынууд», «Гал могой жэл», К. Бал «Үглөөгүүр боложо байхада», Д. Эрдынеевэй инсагаална» гэһэн романууд, Д. Жалсараевай тар тухай домог», Н. Дамдиновай «Минии багша» гэһэн поэмэнүүд, Ч. Цыдендамбаевай, Ц. Галвай, Д-Д. Дугаровай, Ц-Д. Хамаевай, С. Цырендорвай, М. Осодоевой, В. Корнаковой повестьнууд бобусадай зохёолнууд энэ тоодо ороно.

Тиихэдэ манай уран зохёолшодой номууд Москвада ондоо область, республикануудта хэблэгдэн гара. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл поэт Д. Жалсараевай Алма-Ата хотодо казах хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаһэн. Мүн поэт Н. Дамдинов үнгэрэгшэ жэлдэ «Огожурналай шанда хүртэһэн байна. Һаяхан Москва «Дружба народов» журналда уран зохёолшо Жимбиевэй «Гал могой жэл» гэһэн роман толилог. Мүн энэ роман «Советский писатель» хэблэлээр болгогдон гаргагдаа. Буряадай арадай уран зохёол А. Бальбуровай «Хани барисаан, зол жаргал ту, «Сагаан һара», А. Бадаевай «Июлиин аянга», М. буевай «Доржи таабай», Б. Санжинай «Заяанай Д. Батожабайн «Тэеригдэһэн хуби заяан» гэжэ вада гараһан номуудые уншагшад баяртайгаар уг.

Үе сагтаяа зэргэ алхалха гээшэ уран зохёолшын нанулгануудай нэгэн болоно. Буряад уран зохёолой жасада ороһон бүтээлнүүдые хаража үзэхэдэ, тэ олонхинь Эхэ орон, республика доторнай боложо үйлэ ушарнуудтай сэхэ холбоотой байха юм. жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, нилээд олон. АССР-эй тогтоогдоһон түрүүшын жэлнүүдтэ Х. сараевай бэшэһэн хонгёо шүлэгүүд, мэргэн һомо рассказууд, хамтын ажахынуудые байгуулгые эли харуулһан Ц. Доной «Хиртэһэн һара», «Брынсанха» гэжэ повестьнууд, Н. Балданогой зүжэгүүд.

Мүнөө үе сагые, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшүүлые, лис мүрысөөнэй эршые уран һайханай онол аргаар харуулха гээшэмнай уран зохёолшодой нангин нуудай нэгэн болоно. Очерк, публицистикын хэлэ уран зохёолшод энэ уялгаяа дүүргэжэ шадаха.

Очеркын жанрай гээгдэжэ байһан тухай олон жэшээ ар. Жэшээлхэдэ, Буряадай уран зохёолшодой очерк оройдоошье бэшэнэгүй. Республиканска газетэнүүдтэ, «Байгал» журналай һануудта очеркнууд толилогдодог. Теэд тэдэмнай үсөөн байна даа.

Табан жэлэй баатарнууд, хото, хүдөөгэй түрүүшүүл уран зохёолшоднай оройдоошье бэшэнэгүй гээ алдуу болохо. Жэшээлхэдэ, сагһаа урид наһа барабэлигтэй поэт Д. Улзытуев 1971 ондо Зэдын ай «Коммунизм» колхозой хонишод тухай поэмэ-ре бэшээ һэн. «Бүрэн хаанай хормойдо» гэһэн энэ лынь үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Энэ поэмэ-репор род ба буряад хэлэн дээрэ толилогдоо. Мүн поэ Ц-Д. Дондокова Хориин аймагай суута хонишон Жамсаранова тухай поэмэ бэшээ һэн. Буряад ара уран зохёолшо А. Бальбуров түрэл республикынгаа лтэ, ажабайдал тухай «Арбан хоёр һара» гэһэн тата туужа бэшэжэ дүүргээ.

Хэды тиибэшье мүнөө үеын хүнүүд, табан жэлэй рнууд тухай очеркнууд хомор байна. Энэ талаар зохёолшодой съезд дээрэ хөөрэлдөөн болохо зэр.

Энэй урда тээхи съезд дээрэ драматурги тухай олон үгэ хэлэһэн байха. Үнэхөөрөөшье, манай драмауд зүжэгүүдые үсөөнөөр бэшэдэг байгаа. Мүнөө байдал тад ондоо болонхой. Н. Балданогой «Губиин», Ц. Шагжинай «Тангариг», Н. Дамдиновай ын дархашуул» болон бусад зүжэгүүд табигдаа. сараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрайхи залуу авторнуудтай оролдосотойгоор хүдэлжэ, шэнэ үдые табидаг болоһониинь һайшаалтай. Хэды тии зүжэгүүд ехэ үсоон байна. Мүнөө үеын байдал һан зохёол сценэ дээрэ үсөөнөөр табигдана.

үүдэй уран зохёолые хүгжөөхэ тухай гүрэн түрын бии. Эдир үетэниие хүмүүжүүлхы айхабтар ехэ эй энэ зохёолдо анхаралаа ходо хандуулжа байха хөөрэлдөөн гарадаг. Ухибүүдтэ зорюулагдаһан, рассказ, повестьнуудай яһала биишье һаа, хүү зүжэг, дуун ехэ хомор байна. Энээниие манай зохёолшод мартаха ёһогүй.

Литературно уран зохёол бүтээлэй шэнжэлэлдэ ехэ ан хандуулагдана. Партиин ЦК-гай гаргаһан ехэ удхатай тогтоолой һүүлээр яһала ехэ хубилалтанууд. Шэнэ зохёолнууд тухай рецензи, шэнжэлэлнүүд нүүдтэ, «Байгал» журналда толилогдоо, статья литературна шэнжэлэлгэнүүдэй суглуулбаринууд дэн гараа. Хэды тиибэшье литературно-уран зо бүтээлэй шэнжэлэл ехэ хүгжэлтэеэ абаадүй байна. Мүнөөдэр Буряадаймнай уран зохёолшод долоодохи дэ сугларжа, уран зохёолой хүгжэлтын шухала лнууд, дутуу дунданууд тухай эдэбхитэйгээр, үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэжэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүл зоригжуулгын асари ехэ зорилгонуудаа тодорхойлхо гэжэ найдагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатай дүүргэхэ уран зохёолшо бүхэнэй хубита оролсог лэ!

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Буряадай статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор 1974 оной майн 13-най байдалаар республикын колхоз, совхозуудта бүхыдөө 259.740 гектарта тарилга хэгдээ. Энэнь түсэбэй 32 процент болоно. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада 1500-гаад гектараар ехэ. Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынуудта тарилга хахадлажа байнхай.

Тэрэ тоодо 242.560 гектарта орооһото ургамалнууд таригдаа. Шэниисэ тариха түсэб 61 процентдэ хүргэгдөө. Шэниисын тарилга Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай аймагуудта дүүрэхэ дүтэлөө.

Һүүлэй мэдээгээр 14.123 гектарта горох таригдажа, түсэб 62 процент дүүргэгдээ. Кабанскын аймагай ажахынууд 5473 гектарта горох тарижа, түсэбөө бултанһаа түрүүн дүүргээ. Горох тариха түсэбөө Захааминай аймаг 83 процент, Түнхэнэй—79, Улаан-Үдын, Яруунын аймагууд—60 процентдэ хүргэнхэй. Зүгөөр энэ шухала ургамалай тарилга Сэлэнгын, Хурамхаанай, Бэшүүрэй аймагуудта муугаар ябуулагдажа байна.

Хурамхаанай, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд эдэ үдэрнүүдтэ гэршүүхэ тарижа захалаа. Мүн бүхы аймагуудта обёос таригдажа эхилэнхэй. Захааминай аймагай ажахынууд обёос тариха түсэбөө 46 процент дүүргээд байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд түрүүшын 50 гектарта кукуруза таряа.

Улаан-Үдын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Загарайн аймагуудай ажахынууд хартаабхаяа473 тарижа оронхой. Мухар-Шэбэрэйхид 220 гектарта, Улаан-Үдын аймагай ажахынууд 192 гектарта хартаабха һуулгаа.

Олонхи аймагуудта ногоон таригдажа эхилэнхэй. Бүхыдөө 3131 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаад байна. Энэ хүдэлмэри Сэлэнгын, Загарайн, Захааминай аймагуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Сэлэнгын аймагай ажахынуудта 1914 гектарта олон жэлэй ногоон таригдажа, түсэб 112 процент дүүргэгдээ. Мүн олонхи аймагуудта зеленко таригдажа эхилэнхэй.

Прибайкалиин, Улаан-Үдын аймагуудта куузику, Бэшүүрэй, Кабанскын аймагуудта бусад корнеплодууд таригдажа захалаа.

Силостэ хэрэглэгдэхээр 7.789 гектарта тарилга хэгдээ гэхэ гү, али түсэб 20 процент дүүргэгдээ. Энэ талаар Сэлэнгын, Хяагтын аймагууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр силостэ хэрэглэгдэхэ тарилгаяа хахадлаа.

Тэрэнһээ гадна тарилга хэхэ зуураа минеральна үтэгжүүлгэ оруулха арга 11.702 гектарта хэрэглэгдээ. Энэ арга илангаяа Улаан-Үдын, Хорин, Түнхэнэй аймагуудта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна.

ТАРЯАЛАН ҮТЭГЖҮҮЛЭГДЭНЭ

«Заганский» колхозой Василий Евстафьевич Ревенскиин хүтэлбэрилдэг тракторна бригада таряалангаа уһалха зуураа, тэндээ минеральна үтэгжүүлгэ тараана. Эндэ минеральна үтэгжүүлгэ ашаха, тараах хүдэлмэри оньһожоруулагдаа.

Азотно, фосфорно, калийна үтэгжүүлгэнүүд уридшалан мэшээгһээ гаргагдажа холигдоно, худхагдана. Удаань «Беларусь» тракторта таарулагдаһан томо удхуураар холимол үтэгжүүлгэ автомашинануудта, тракторай тэргэнүүдтэ ашаалагдана. Тингэжэ энэ хүдэлмэри түргэнөөр хэгдэжэ, үтэгжүүлгэ тарааха түхеэрэлгэтэй автомашинанууд, тракторай тэргэнүүд һаатуулагдахаяа болёо. Эндэхи механизаторнууд, жолоошод минеральна үтэгжүүлгэ тарааха үдэрэй даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Иигэжэ уһалагдаһан, үрэжүүлэгдэһэн газарта шэниисэ, кукуруза, олон жэлэй ногоон таригдаха байна.

Зураг дээрэ: 1. Минеральна үтэгжүүлгэ ашаалагдана. 2. Мухар-Шэбэрэй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй автомашинануудаар үтэгжүүлгэ тараагдана.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотонууд.

РЕПОРТАЖ

САГААН-ЖАЛГЫН МЕХАНИЗАТОРНУУД

Улаан-Үдэһөө Хяагта ошоһон дардам харгыгаар ябахадатнай 123-дахи километртэ харгын баруун талада 4—5 гэр харагдаха байха. Тэдэнэй нэгэниинь Химнын совхозой гурбадахи отделениин полевой стан гээшэ. Эндэ 19 механизатор байрлана.

Тус бригадын ажал хүдэлмэритэй танилсахаяа, хэн ямар зэргээр ажалланаб, таряалан дээрэхи хүдэлмэриин шанар хэр бэ гэжэ мэдэхээ бидэ Сагаан-Жалгада ерэбэбди. Полевой стан дээрэ бригадын тоо бүридхэгшэ Долгор Цыренова механизаторнуудай хэһэн ажалай дүнгүүдые согсолжо, тоололжо һуугаа һэн.

— Манай бригадада найман «ДТ-75», тиихэдэ гурбан «МТЗ» тракторнууд бии. Мүнөө дээрээ эдэ тракторнууд бараг лэ хүдэлгэгдэжэ байна. Тиибэ яабашье эбдэрхэ, зогсохо ушарнууд яһала бии. Бултадаа халаан бүхэндэ һайнаар хүдэлгэгдэнэ гэхын аргагүй, — гээд, тоо бүридхэгшэ сэхыень хэлэнэ хэбэртэй.

Бригадын хүдэлмэритэй танилсажа, тоо бүридхэгшэтэй хөөрэлдэһөөр байтарнай үдын эдеэн боложо, механизаторнууд нэгэн-хоёроороо һубарилдан стандаа ерэбэ, гар нюураа угаагаад, эдеэлжэ эхилбэ. Тэрэ үедэ Долгор Цыренова түрүүшын үдэрэй ажалай дүнгүүдые харуулһан самбар ханада үлгэнэ. Механизаторнууд хэһэн, бүтээһэн ажалаараа һонирхоно, хэнэй хэр зэргэ хүдэлмэрилжэ байһаниие мэдэнэ.

Тус бригадын Анатолий Щапов, Василий Баинов, Николай Аленов, Александр Катаманов гэгшэд «ДТ-75» трактораар халаан соогоо 8—12 гектар хүрэтэр газар хахалдаг байба. Тодорхойлон хэлээ һаа, Анатолий Щапов халаанай нормын ёһоор 6 гектар 50 соото газар хахалхын орондо апрелиин 27-до аяар 12 га хахалһан байна. Тингэжэ энэ нүхэр халаан соогоо 19 түхэриг 79 мүнгэнэй ажал хэһэн байна ха юм.

— Манай бригадын тоо бүридхэгшэ Долгор Цыренова үнинэй коммунист, ажалдаа абьяастай, хүн зондоо хүндэтэй хүн. Механизаторнуудай хэһэн ажалые тоолохо, согсолходоо шанарыень һайса шалган харалсадаг. Хэн нэгэн механизаторай хахалһан газарые хэмжэхэдээ, ямар шанартайб, хаана гүйхэнөөр хахалааб, далан үлөөгөөб гэжэ ходо харан шалгадаг заншалтай, — гэжэ эндэхи бригадын механизаторнууд тоо бүридхэгшээ магтан хөөрэлдэнэ.

Саган-Жалгын механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие апрелиин 24-һөө эхилээ. Тэрэ сагһаа хойшо 200 гектарта «Костер безостый» гэжэ олон жэлэй ногоо таряа, 400-гаад гектарта паар хахалаа, 1300 гектарта шэниисэ тарижа дүүргэхээ байна.

Урда жэлнүүдтэ Химнын совхозой механизаторнууд эхэнхидээ 2—3 трактор нэгэдхэжэ, бүлэг бүлэгөөрөө таһаран, хойно хойноһоо ябажа, газараа хахалдаг, таряа таридаг байгаа. Тиихэдэнь хэн механизаторай ямар шанартайгаар ажаллаһаниинь илгаха, шалгахань бэрхэтэй һэн. Мүнөө жэлдэ сагаан жалгынхид энэ заншалаа орхижо, механизатор бүхэн түс түстаа загвун татажа, ажалладаг болоо. Тиихэдэнь ажалайнь шанар һүрaггүй һайжараа, хэнэй ямараар ажаллаһаниинь тобойсо харагдадаг болоо. Үшөө нэгэ һайниинь юуб гэхэдэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые таба табан хоног соо гаргаад, түрүү механизаторай хүндэлэлдэ улаан түгхаиие үргэдэг болонхой. Һүүлэй табан үдэр соо Анатолий Щаповай хүндэлэлдэ улаан туг намилзажа байгаа һэн.

Энэ бригадада партиин райкомой эльгээһэн политическэ эмхидхэгшэ Нима Батомункуевич Очиров нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ нүхэр механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулна, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахада байлсана. Леонид Павлович Халзанов энэ бригадын бригадираар хоёр жэл соо хүдэлнэ. Энэ нүхэр механизаторнуудайнгаа ажалые зүбөөр эмхидхэнэ, илангаяа залуу трактористнуудта ехэ туһалдаг, мэдээгүй, ойлгоогүй юумэнүүдынь заажа үгэдэг, тэдэнэй халаанаа һэлгэхэдэнь байлсадаг байна.

— Манай бригадир бэрхэ механизатор, тракторымнай, плуг, катогымнай заһалсаад, зүбөөр зохёолсоод үгэдэг заншалтай. Муугаар ажаллаа һаашни, ажалдаа хожомдоо һаашни, сухалаа хүрэдэг, суглаан дээрэ шангаар шүүмжэлдэг. Шанга, эрилтэ ехэтэй, өөрөө журамтай бригадиртай байхада ажаллахадашье бэлэн, үрма зоригтой шэнги байдаг, — гэжэ залуу механизатор Николай Аленов хөөрэнэ.

Бүхы бригада соо, мүн ямаршье коллектив соошье һайтай, муутай байдаг ха юм. Энэ бригадада дутуу дунданууд үгы гэхын аргагүй. Жэшээнь, зарим нэгэ механизаторнууд газараа гүйхэнөөр хахалдаг байба. Мэнэ һаяхан Петр Киргизов нэгэ поли дээрэ оройдоо 12—15 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хахалжа байба. Энэ баримтые тэрэ саг соонь усадхаһан байха. Зарим нэгэшүүл полевой стандаа хоногүй, мотоциклаар гэртээ харижа хонодог байһан юм. Мүнөө тэрэньшье болёо, бултадаа стандаа байдаг болонхой.

Жэлые хабар тэжээдэг гэһэн арадай сэсэн мэргэн үгэ бии ха юм. Тэрээниие һайса мэдэржэ, һайса хадуужа абаһан Сагаан-Жалгын механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие агротехническэ саг болзор соонь, һайн шанартайгаар эмхидхэжэ, 1974 ондо баян ургаса түйлаха аабза гэжэ хүлеэгдэнэ.

Б. ШИРЕТОРОВ, манай штатнабэшэ корр.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН УРЯАЛААР

Ливиин Араб Республикын революционно командованиин соведэй гэшүүн, Премьер-Министр Абдель Салам Джеллуд Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр майн 14-дэ Москва ерээ.

Абдель Салам Джеллудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. Н. Пономарев, Советскэ Союзһаа Ливидэ байдаг элшэн сайд И. Н. Якушин гэгшэд самолёдһоо буухадань угтаба.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, гүрэнэй гимннүүд дуулагдаа.

А. Н. Косыгин, Абдель Салам Джаллуд совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур гараба.

Хүндэтэ айлшан аэродром дээрэһээ город тээшэ шэглэн дабшаа.

Мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй экскортоор үдэшэгдэһэн автомашинануудай дабшаха үйлсэнүүд ба талмайнууд Совет-Ливиин хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ВЕНЕСУЭЛЫН ЭЛШЭН САЙДТАЙ УУЛЗАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Венесуэлын Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Регуло Бурельи Ривастай майн 14-дэ Кремль соо уулзаа.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай, Венесуэлын Республикын хоорондохи харилсаа холбоое хүгжөөлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Н. В. Подгорнодо Венесуэлын Республикын Президент Карлос Андрес Пересэй эльгээһэн бэшэгые элшэн сайд барюулба.

Кубаниин хонишодой зүблөөн

Хонидой фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хизаарай зүблөөн майн 14-дэ Краснодар хотодо зарлагдаад, хонин ажал саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Энээндэ Кубаниин эрхим хонишод, бригадирнууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эрдэмтэд хабаадажа, дүй дүршэлөө халан абалсаһан, хонидойнгоо тоое улам олошоруулха, гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбүүд болон уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые хараалба.

Элидхэлшэ — хизаарай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. П. Разумовский, үгэ хэлэһэн хүнүүд иигэжэ түсхайлан тэмдэглээ: Казахстанай хонин ажалые улам саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй (Алма-Атада хэлэһэн) заабари Кубаньда сэхэ хамаадана. Һүүлэй жэлнүүдтэ хизаар доторхи хонин ажалай байдал һайжаржа байнхай.

Мүнөө хизаарай 196 колхоз 34 совхоз хонидые үсхэбэрилнэ. Бодото байдалһаа харахада, Кубаниин бүхы нютагуудта, тэрэ тоодо газарай ехээр хахалагдаһан районуудташье, хони үсхэбэрилхэдэ ашагтай байна гэбэ.

(ТАСС).

АНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудтай уулзалга

енск хотын соёлой хүн зон олоороо хай. Тэдэнэй дунда түбэй предприятиэмхи зургаануудай рилэгшэд, алба хаагүүлинуудай багшалон бусад хүдэлмэрэй һүүлээр сугбайгаа. Тэдэнэр Верховно Соведэй Соведэй ба Национуудай Соведэй кандидадуудаар гдэһэн Сэлэнгын XX партсъездын колхозой ахахонишон Жамбал евич Санжиевтай. льфрам-молибденэй Холтоһоной забойщигуудай Виктор Иванович тай уулзахаяа байгаа.

Уулзалгада зорюулагдаһан энэ суглаае КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь Г. Н. Субботин нээхэ зуураа, аймагай ажалшадай һунгалтын үдэрые ямар амжалтануудтайгаар угтажа байһан тухай, тэдэнэй политическэ ехэ дэбжэлтэ тушаа тобшохоноор суглараашадта хөөрэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай этигэмжэтэ нюурнууд—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэрилэгшэд Э. Э. Шидловский, В. С. Семенов гэгшэд суглаан дээрэ бултанһаа түрүүлэн үгэ хэлээ. Сэлэнгын һунгуулиин 379-дэхи округһоо Союзай Соведэй депутадта кандидат Ж. Б. Санжиевай, Зэдын һунгуулиин 518-дахи округһоо, Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат В. И. Афанасьевай намтар, тэдэнэй ажалай эрхим һайн дүнгүүд тухай этигэмжэтэ нюурнууд тодорхойгоор хөөрөөд, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Кандидадуудай һунгагшадтайгаа уулзалгада зорюулагдаһан суглаан дээрэ вольфрам-молибденэй комбинадай главна инженер А. А. Балдаев, Холтоһоной рудниигай суута хүдэлмэришэн Д. Ц. Самбилов, аймагай түбэй больницын главна врач А. А. Жирякова, энергоцехэй начальник С. М. Юзов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Р. С. Алеева, хилээмэнэй заводой партийна организациин секретарь К. В. Колосова, Юнхэрэй рудниигай машинист Г. И. Минлер, Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. М. Шурыгин гэгшэд үгэ хэлэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудта захяануудые үгэжэ, тэдэнэй түлөө нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

— Һүүлэй үедэ горнягуудай Закаменск хото нилээд болбосон түхэлтэй боложо байна. Тингэбэшье хэгдэхэ юумэн үшөө ехэ. Юнхэрэй уурхайе ашаглахын тула ехэ барилга хэгдэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ городтомнай барилгын материалнуудай һайн бааза хэрэгтэй болоно. Модон-Хүл горхоной эрье бүри һайнаар бэхижүүлээгүй һаа, нилээд хохидол ушаржа болохо. Тиихэдэ Закаменск—Джида гэһэн автомашинын харгы капитальнаар заһабарилаад, асфальтаар хушаха саг ерээ. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые ойрын сагта зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ манай кандидадууд һаналаа табилсаха бэзэ гээд найданабди, — гэжэ комбинадай главна инженер А. А. Балдаев тэмдэглэбэ.

Аймагай түбэй больницын главна врач А. А. Жирякова суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ: Санага тосхоной больницын байшан дүшөөд ондо баригдаһан юм. Мүнөө үмхиржэ, унаха болоо. Ямаршье заһабарилга хэхын аргагүй. Ойрын сагта эндэ больницын шэнэ байшан бариха хэрэгтэй. Мүн Закаменск хотодо инфекционно больница бариха саг ерээ. Тиихэдэ аймагай түбтэ кинотеатр бариха тухай асуудал оло дахин табигдабашье, мүнөө болотор шиидхэгдэнэгүй. Эдэ асуудалнууд олон һунгагшадай анхарал татаһаар үнинэй. Тиимэһээ нүхэд Санжиев Ж. Б., Афанасьев В. И. гэгшэд депутадаар һунгагдаад байхадаа, һунгагшадай үмэнэһөө хэлэгдэһэн эдэ захилнуудые дүүргэхэ хэрэгтэ анхарха бэзэ гэжэ найданабди.

Уулзалгада зорюулагдаһан энэ суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд Ж. Б. Санжиев, В. И. Афанасьев гэгшэд харюугай үгэ хэлээ. Тингэхэ зуураа нимэ ехэ этигэлдэ хүртэһэнэйнгөө түлөө һунгагшадта гүн сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргөөд, оло мянган һунгагшадайнгаа найдабариие харюулхын тула бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн ажаллахабди гээд найдуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд Ж. Б. Санжиев, В. И. Афанасьев гэгшэдэй уулзалгада зорюулагдаһан һунгагшадай суглаан политическэ ехэ дэбжэлтын, кандидадууд болон һунгагшадай һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда боложо үнгэрөө.

УГ ЗАЛГАМЖАЛҺАН УУРХАЙШАН

Арадай КАНДИДАДУУД

ЭРХҮҮГЭЙ областиин Тофаларска районой Харма гэжэ алтанай уурхайн хүдэлмэришэн — алта бэдэрдэг Иван Ермилович Афанасьев ажалдаа түрүү, гэр бүлэдөө налархаг, сэб-еаб гэмэ хүнгэн нүхэр гэжэ тосхон соогоо мэдээжэ байгаа. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ али олон бэрхэшээлнүүд үйлэдбэри дээрэшье, арад зониие хангасадашье үзэгдэдэг байһаниинь элитэ. Эдэ бүхы дутагдалнуудые шиидхэлгэдэ Иван Ермилович эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг һэн.

1947 оной декабриин 16-да Евдокия Михайловна нарайлалгын байшанда орожо, эхир хүбүүдые түрөө гэһэн мэдээсэл сахилгаан түргөөр Харма тосхоноор тараба.

— Энэмнай үзэгдөөгүй баяр гээшэл!

— Нэгэ доро хоёр алташан нэмэшэбэ, баяр жаргалай үүдэн гээшэ! — гэхэ мэтын баяр баясхалангай үгэнүүд ябаһан лэ газарта соностобо.

... Уг залгамжалха хүбүүн үрэтэй болоһойб гэжэ нюусаханаар бодожо ябаһан Иван Ермиловичай гэр нарайлалгын байшан хоёрой хоорондо шогшохые харахадаа, айл нүхэдынь баярлажа хананагүй. Иигэжэ алташа Афанасьевтанай бүлэдэ нэгэ доро Виктор Геннадий хоёр түрэһэн намтартай.

Хүбүүдэйнь хоёр наһатай болоод байхада, мэргэжэл ехэтэй алташан Афанасьевтанай бүлые Захааминай аймагай Ивановкын алтанай уурхайда ажаллахаар эльгээхэ гэһэн захиралта абтажа, тиишэ нүүжэ ерэһэн байгаа. Эхир хүбүүд «борьбо дээрээ бордойлдожо», Ивановкынгаа эхин, һүүлээрнь Доодо-Хужарай найман жэлэй һургуулинуудые дүүргэбэ. Нэгэтэ абань Виктор хүбүүндээ хандажа: «Манай уг гарбалнай байгаалиингаа баялигые уудалалсан, гүрэн түрэдөө шухаг хэрэгтэй зүйлнүүдые үгэдэг газарта хүдэлдэг заншалтай юм. Ши, Витя, алташан болохо дуратай гүш?» — гэжэ асууба.

— Аба, дуратай даа, дуратайб. Теэд мүнөө үеынхеэр эрдэм һуралсални багашаг лэ байна. Үшөө саашаа һуралсаха бэшэ гүб?—гэбэ Витя.

— Һураха даа, эрдэм номгүй хүн холо харайхаяа болёо бшуу. Һургуулиин удаа тээхиие хэлэнэ гээшэб, — гэжэ абань баяртайгаар хэлэбэ.

Виктор Афанасьев 1963 ондо Черемхово хотодо ажаһуудаг хүгшэн эжыдээ, тэндэ һуралсажа байһан дүү басагадтаа туһалалсахаар ошожо, юһэдэхи класс дүүргэһэн юм. Уданшьегүй Эрхүү хотын ГПТУ-да абтажа, нэгэ жэл һуралсаад, нүгөөдэ жэлынь Шэтын областьдо электро-утаһанай системэ таталгада практика гаража, үндэр дээрэ хүдэлхэ слесарь-монтажнигай диплом абажа гараһан байгаа. Тингээд 1967 онһоо 1969 он болотор Совет Армиин зэргэдэ алба хэбэ. Мэргэжэл ехэтэй, урагшаа эрмэлзэлгэтэй сэрэгшэ барилгын батальондо эльгээгдэжэ, мүн лэ магтаалтайгаар албаяа дүүргэһэн юм. Сэрэгэй албанда байхадань, наһажаал боложо ябаһан эсэгэнь гэртээ бусажа, уг гарбалайнгаа һайн һайхан заншалые үргэлжэлүүлхыень захидаг һэн. Викторшье энээниие зүбшөөжэ, өөрөөшье энээн тухай һанажал ябадаг байгаа бшуу. Викторһээ ондоо хэн эсэгынгээ мүрөөр байгаалиин баялигые уудалха бэлэй. Абамни пенсидэ гараха дүтэлөө гэжэ ойлгожол ябаа. 1969 оной зун сэрэгэй албанай болзор дүүрэжэ, Виктор Афанасьев Ивановкаяа бусаба.

Замдаа ябаад харахадань, Закаменск хото хэдэн дабхар гэрнүүдээр жэрыһэн олон гудамжануудтай, танигдахаар бэшэ болошоһон үзэгдэбэ. Холтоһон, Юнхэрэй уурхайнуудта ажалладаг горнягуудые зөөдэг шэнэхэн автобусууд урилдана. «Эндээл ажаллахаб» гэжэ тэрэ өөртөө дуугараад, автобусһоо буужа, гэр тээшээ алхалба. Энэ ушараар хүхюу зугаа яһалал болоһон бэзэ даа. Гэбэшье гэр бүлын баяр үшөөл урдань байһан гэхэ.

Виктор Афанасьев эсэгынгээ һанал оролдолгые ойлгожо, хэдэ хоноод лэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай кадрнуудай таһагта оробо. Виктор Ивановичай ажалай богонихон намтарые хараһан инспектор хэдэн ажал дурадхабашье, уурхайда ошожо, ашагта малтамал абалсаха тухай дурадхаагүй һэн. Теэд, яахаб. Холтоһоной уурхайда эльгээгдээлхадаа, ябан харана бээзэб гэжэ өөртөө бодоһон Виктор гаража ошоһон байгаа. Үглөөдэрынь руднигай начальник Африкан Алексеевич Балдаев тэрэнэй орлогшо Леонид Виссарионович Ничугин хоёрто орожо, механическа цехтэ слесарьһаар эльгээгдээ һэн.

Эндэ хүдалхэдэнь, дандаал уурхайн хэрэгсэлнүүдые заһабарилха тушаал дайралдажа, уурхай доторой оньһон техникэ, хэрэгсэлнүүдые дууһан ойлгожо абаа бэлэй. Тон нягтаханаар, оролдосотойгоор ажалладаг Викторые обёороогүй хүн үсөөн һэн. Нэгэтэ уурхайн 1-дэхи участогай начальник А. Н. Смахотин слесарь Афанасьевта хандажа: «Виктор, ши уурхайда орожо, хүдэлхээ һананагүй гүш?» — гэжэ Викторэй һанаае таалһандал дурадхаһан байгаа. Уданшьегүй залуу һурагшаар уурхайн хүдэлмэришэдэй бригадада абтажа, забойщигой IV разрядтай болоо һэн. Һүүлдэнь Даша Самбиловай түрүү бригадада эльгээгдэжэ, үнинэй горнягай дүй дүршэлдэ һуралсажа эхилһэн юм.

Оролдосотой хүн олон удаа хүлеэгдэдэггүй гэһэн арадай сэсэн мэргэн үгын үндэһөөр Виктор Афанасьев абаһаар лэ ажалдаа шалгаржа эхилһэн байгаа. Уурхайда хүдэлхэ бүхы мэргэжэлтэй боломсоорнь, 1972 оной январь һарада Викторые руднигай ВЛКСМ-эй комитедтэ дуудажа, нилээд удаан саг соо хөөрэлдөөд, ажал хүдэлмэри, саашанхи зорилгонууд, ажаһуудал тухайнь һонирхоод, комсомол-залуушуулай бригада ударидахыень дурадхаһан байгаа.

«Битнай дүй дүршэл багатайлби, шадахагүй хаб» гээдшье үзэбэ. Теэд Ленинскэ комсомолой гэшүүн гэһэн нангин нэрэнь урдань ошотожо, «туршаһуул даа» гэхэ баатай болоһон байгаа. Уурхайһаа үнэтэ малтамал абаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм даа. «Вээ «шэмхэһэн» лэ хүн нимэ тушаал абадаг ёһотой. Бригадир хадаа эндэхи үйлэдбэриин бодото командир, һургагша, заабаришан байхаһаа гадна, энэрхы сэдьхэлтэй нүхэр байха уялгатай. Виктор Афанасьев эдэ эрилтэнүүдтэ дууһан харюусаха, ургажа ябаһан бригадир боложо шадаа.

Түрүүшээр 4 хүнһөө бүридэһэн бригадань һара, халаан бүриингөө даабарие жэгдэ һайнаар бэелүүлжэ эхилһэн юм.

Мүнөө тэрэнэй комсомол-залуушуулай бригадада комсомолой 6 гэшүүн ажаллана. Түрүүшынь нүхэд бээе даанги горнягууд боложо, ондоо участогуудта ошонхой, мүн лэ һайнаар ажаллана.

Мүнөө Виктор Ивановичай комсомол-залуушуулай бригадада Виктор Шокур, Василий Усов, Вячеслав Тягушев гэгшэд түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ, нүхэрэйнгөө һайхан зан абарида, баян дүй дүршэлдэ һуралсажа, «далижажа» байна. Мүн лэ үйлэдбэриин харюусалгата участогуудта эльгээгдэшэхэ байгаа бэзэ, бү мэдэе. «Афанасьевай һургуули дүүргэһэн залуушуул найдабаритай» гэжэ уурхайн хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдэхэ али олон дуулдадаг. Энээндэнь ямаршье һэжэг байхагүй.

Викторэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада урдаа табиһан зорилгоёо заатагүй бэелүүлдэг һайн заншалтай. Өөрөө үдэшын һургуулиин 10-дахи класста, нүгөө нүхэдынь 8—9-дэхи классуудта, хэн нэгэн курсануудташье һуралсажа, өөһэдынгөө эрдэм мэдэрэлые дээшэлүүлнэ.

Комсомол-залуушуулай бригада һара бүриингөө түсэбые 102,5 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ байхабди гэһэн уггамжын түсэб-уялга абаһан байгаа. Тэрэнээ холо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, үнгэрһэн гурбан жэлэй ба энэ жэлэй 1-дэхи кварталай түсэбүүд ашагта малтамал абалгаар 117 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр 116,5 процент дүүргэгдэнхэй.

Түс бригада 1972 оной дүнгүүдээр «Комсомол-залуушуулай эрхим бригада» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай вымпелээр, бригадир нүхэр Афанасьев В. И. «Үйлэдбэриин эрхим залуу хүдэлмэришэндэ» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байгаа. Үнгэрһэн 1973 оной дүнгүүдээр Виктор Афанасьев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар, «Социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байха юм. 1971 онһоо коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн залуу бригадир ниитын ажалда тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Захаэминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй депутат, ниитын гурим сахиха дружинын гэшүүн, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай урлан нарижуулагшадай бүлгэмэй гэшүүн гэһэн олон даалгабаряа эрхим һайнаар бэелүүлдэг.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, Закаменск хотын 1-дэхи дунда һургуулиин багшанар, техническэ хүдэлмэрилэгшэд, Захааминай автотранспортна предприятиин хүдэлмэрилэгшэд һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Зэдын 518-дахи округһоо депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай асуудал шиидхэхэдээ, Холтоһоной уурхайн комсомол-залуушуулай бригадын бригадир, түрүү горняк, угай уурхайшан, комсомолец Виктор Иванович Афанасьевые дэбжүүлһэн байна. Нүхэр Афанасьевай кандидатурые һунгуулиин округой бүхы һунгагшад нэгэн дуугаар дэмжээд, июниин 16-най һунгалтын үдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадта дуугаа нэгэ хүн шэнгеэр үгэхые уряалжа байна. Виктор Иванович Афанасьев арад зоной этигэл найдабарие харюулжа шадаха нүхэр мүн.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

АЖАХЫНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭ
АГРОНОМУУДАЙ АНХАРАЛДА

БУРТАГ ҮБҺЭН — УРГАСЫН ДАЙСАН

Хүйтэн, үнжэгай хабар боложо, эртэ таригдаһан ороохо тарианай ургасын гараса зарим тэды гэдэргэ татагдажа байхадань, харин элдэб буртаг үбһэн бултайжа захалаад, тарианай ургасада ехэхэн гай тодхор хүргэхэ аюулда оруулаад байна. Мүнөө зарим газарта буртаг үбһэн бултайжа, доогуураа үндэһэлжэ, тарианай ургасые «ногоон түймэрэй» дарахань холо бэшэ болонхой.

Энэ аюулые хаһа сагтань саража, буртаг үбһэ үгы хэхэ хэмжээ яаралтайгаар абаагүй һаа, эсэстээ тарианай, овощ болон хартаабха, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые доошонь эриш оруулха байна гэжэ тариашадта һануулха саг ерээ.

Тиимэһээ сэбэр паар гү, али намарай паар дээрэ үрэһэ тарихынгаа урда тэндээ культиватор шэрэжэ, борнойлжо, буртаг үбһэнэй үндэһые таһалха хэрэгтэй. Илангаяа кукуруза, хартаабха, тэжээлэй корнеплодууд огородой ургамалнуудые тарихынгаа урда хүрьһэнэйнь дээгүүрхиие заатагүй элдүүрилжэ, буртаг үбһыень үгы хэхэ байна. Юуб гэхэдэ, дулаан болохолоор газарые хахалаад тариха болотор тэндэнь буртаг үбһэн үндэһэлжэ эхилдэг байна бшуу.

Тиигэбэшье пропашной ургамалнуудые тарихын урда газарынь борнойлжо гү, али культиваци хэжэ, буртаг үбһэ сэбэрлээбди гээд һанаагаа амарха аргагүй. **Мүн үрэһэе тариһан хойноо газарыень борнойлжо, тарианай ургасын гараагүйдэнь, мүн гараһаншье хойнонь буртаг үбһые үгы хэхэ хэрэгтэй.** Тэрэшэлэн ургамалай эшын гараад байхада, илангаяа хартаабха, кукурузын ургасын зурууд хоорондуур элдүүрилжэ, буртаг үбһэ сэбэрлэхэ гээшэ баһал заатагүй бэелүүлэгдэхэ агротехническэ онол арга болоно.

Тарианай ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхын тула химическэ арга хэрэглэхэ гээшэ ехэхэн удха шанартай. **Гербицид хоро хэрэглэхэ, тарианай, бусад ургамалнуудай ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэдэ, алишье талаараа ашагтай байһанаа харуулаа. Энэ жэлдэ гербицид гэхэ гү, али 2,4-Д аминна дабһа дээрэһээ самолёдоор гү, али газар дээрэһээ сасажа, 240 мянган гектарһаа бага бэшэ газарай ургасын буртаг үбһэн сэбэрлэгдэхэ байна.** Ажахынуудта бии байһан энэ хорые хаһа сагтань, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула энэ шухала хүдэлмэридэ эртээнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй. Химическэ аргаар ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэриче гол түлэб Улаан-Үдын аэропортын самолёдууд хүсэндэнь хүргэхэ байна. Мүнөө эндэ «АН-2» түхэлэй 20 самолёт аймагуудай ажахынуудай тарялан дээрэ гарахаар бэлэн болонхой. Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын авиациин самолёдуудай олонхи экипажнууд шэнэлэгдэнхэй, олон шэнэ лётчигууд нэмэжэ оронхой. Тэдэнэй урда харюусалгатай, бэрхэтэйшье зорилго табигдана гээшэ.

«Сельхозтехникын» нэгэдэлэй оньһожоруулагдаһан отрядууд баһал химическэ арга хэрэглэжэ, тарианай ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. **Энэ отрядуудай ОВТ-1 болон ОП-450 түхэлэй хоро сасан хаядаг түхеэрэлгэтэй 50 тракторнууд хэдэн аймагуудта эльгээгдэнхэй. Тэдэнэй хүсөөр 30 мянган гектарай ургаса буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэхэ байна.** Энээнһээ гадна, колхоз, собхозуудта бии байһан хоро сасадаг 150 тиимэ түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хэрэглэжэ шадаа һаа, баһал ехэхэн газарай ургаса хамгаалжа абаха арга бии.

Тиигэжэ байгша ондо химическэ аргаар ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаа һаа, тарялангай гектар бүриһөө адагынь 1—2 центнер ороохо нэмэжэ абаха аргатай байнабди.

Кукурузын ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ симазин (хунгазин) хорон ажахынуудта абтанхай. Тэрэниие тарихын урда газартаа культиваци хэхэдээ, нэгэ мүһэн сасаха байна. Газарай хүрьһэнэй шиигтэй байбал, энэ гербицид бүришье ашагтай гэжэ элирүүлэгдээ. Симазин хоро сасаһан газарта хойто жэлынь тэндэ кукуруза гү, али хартаабха тарихада болоно. Тэрэшэлэн кукурузын эшэдэ 3—5 набшаһанай бии болоод байхада, 2,4-Д гэдэг аминна дабһа гектарай 1—1,5 килограмм сасаха ёһотой.

Паар дээрэ ута үндэһэтэй хяаг ногооной ехээр ургаһан байгаа һаань, трихлорацетат натри хоро гектарай 25—30 килограмм хүртэхөөр газараа хахалһанайнгаа һүүлдэ сасажа, дээрэһээнь борнойгоор шоройдонь булуулхада һайн аша үрэ ... Тэрэниие зунай эхэ... роной хүрьһэн соо ... шэнгэхээр. оршон ... хи байдалда хоро ... шээр тарааха хэрэг...

Овощой ургамал... буртаг үбһэнтэй тэ... шэ ургасыень. дээ... хэрэгтэ шиидхэхы ... нартай. **Энэ жэлдэ ... бой ургасын буртаг ... бэрлэхын тула ... ба афолон (линурон) ... хэрэглэхэ арга ... бии. Эдэ хоронуудые ... хообой эшэ набша... раагүйдэ, мүн 1—2 ... һатай болоод бай... гектарай 2—4 ки... хүрэтэр сасаха ...** Гербицид хорые уһан... хахадаа. гектарай ... 400 литр хүртэхөөр ... тарааха байна. зарим ... нууд пропазин хоро ... тиимэ хэмжээтэйгээр ... хообой үрэһэ тариһа... ноо газар дээгүүр... даг. Теэд эдэ гербици... шииг нойто ехэтэй га... ашаг үрэтэй байна. ... хүүрай хүрьһэндэ ... ашаг үрэнь һураггүй... болоно. Тэрэниие ... уһалхада. гербицидые... дажа үгы болошодог.

Капустын ургасые ... үбһэнһөө хамгаалхын ... гектарай 1,5—2 кило... хүртэхөөр симерон ... 300—500 литр уһанда ... хажа сасадаг юм. Энэ ... бицидые капустынгаа ... сада һуулгаһан хойно... недели болоод са... таарамжатай. Иланг... шиигтэй хүрьһэндэ ... ашаг үрэтэй байдаг.

Республикын олон ... магуудта забайкальско... рец гэжэ буртаг үбһэ... дэлгэрэнхэй. Тэрээнтэ... сэхэ һайн арга үшөө ... нэгүй. Тиимэ буртаг үбһ... бии боломсоор, тэрэнии... хэхэ хэмжээ түргэн ... һурагшадай бригадан... эмхидхэжэ, воскрес... дые үнгэргэжэ, энэ ... үбһые түүжэ хаяха ... тэй.

Ургасын буртаг үбһы... хэхэ хүдэлмэри нэгэ... үдэр соо хэгдэшэхэ ар... шэ. Энээниие үдэр ... нэтэрүү оролдосо... бэелүүлжэ, алтан ур... «ногоон түймэрһөө» ... абаха гээшэ ажахы... хүтэлбэрилэгшэдэй, ... муудай нангин уялга... ляар тогтоогдоһон хэ... болоно.

А. БУРТОНОВ,
ургамал хамгаалгын республикын станциин начальник.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

Кабанскын аймагта хүдэлдэг 590-дэхи нүүдэл колонныш барилгашад байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр СССР-эй хүдөөгэй барилгын министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаба. Энэ түрүү коллектив Улаан тугаа алдахагүй гэһэн хүсэл зорилго урдаа табяад, хоёрдохи квартал соо эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Эндэ мастернуудай совет эмхидхэгдэнхэй. Энэ соведэй гэшүүд ажалай түрүүшүүлтэй хамтаран, суглаан дээрэ элдэб асуудалнуудые зүбшэдэг байха юм. «Шанарай үдэр» недели бүри үнгэргэгдэдэг болонхой. Голоһо гаргаһан хүдэлмэришэд шүүмжэлэгдэдэг.

Түс колоннын барилгашад түргэнөөр, һайн шанартайгаар барилга хэхэ талаар горитойхон амжалта түйлаа гэжэ онсо тэмдэглэмээр. Малай фермэнүүд, байрын гэрнүүд хараалагдаһан болзор соогоо ашаглалгада тушаагдана. Эдэнэр 228 тугалай байра, залуу хүдэлмэришэдэй хамтын байра болзорһоонь урид ашаглалгада тушаажа, нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 80 мянган түхэригэй барилга хээ һэн.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг түрүү хүдэлмэришэд эндэ олон. Штукатур болон шэрдэгшэдэй бригадые даадаг К. А. Соркалын нэрые дурдангүй гарахын аргагүй. Клавдия Афанасьевна Соркало хори гаран жэл соо барилгада хүдэлнэ. Тимлюйн цементын, асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводуудые барилсаһан юм. Хана штукатурдаха, гэрэй шала, сонхо, рама шэрдэхэ ажал һайн мэдэдэг. Тиимэһээл бригадынгаа ажал зүбөөр эмхидхэнэ. Шэнээр бариглаһан байрын гэрнүүдые, һургуули болон саадуудай байшангуудые гүрэнэй комисси тушаан абахадаа, К. А. Соркалын бригадын хэһэн ажалда үндэр сэгнэлтэ табидаг байна.

В. М. Дорофеев, Г. И. Новиков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комплексно бригадануудай коллективууд хаба шадалаа мүн лэ харуулна. Ажалай түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлһэн бэшэшье олон барилгашад һайн үрэ дүн түйлана.

Шулуушан Г. И. Никонов халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаһаар. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй. Харин штукатурщик Т. И. Шевелева «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм.

Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялгаа дүүргэхэ байһандаа тэдэнэр этигэнэ.

А. ЯКОВЛЕВ,
«Бурятцелинстрой» трестын ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ—ҺУНГАЛТЫН ҮДЭРТЭ

Бэшүүрэй оёдолой фабрикада ажалладаг 450-аад хүдэлмэришэдэй хахадһаа олонхинь залуушуул юм. Тэдэнэр үнинэй уран оёдолшодой заабари доро эхэнэрнүүдэй плати, үхибүүдэй дотор, гадар хубсаһа, һурагшадай формо гэхэ мэтые, бүхыдөө долоон янзын хубсаһа оёдог.

Түс фабрика эмхидхэгдэһээр зургаадахи жэлээ ябажа байбашье, бээе дааһан, олзо доход оруулдаг, ашаг үрэтэй предприяти болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө һараар уридшалан дүүргэжэ, 200 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан юм. 1973 ондо фабрика өөрынгөө продукци республикын худалдаа наймаанай 10 организацида эльгээдэг байбал, мүнөө 14-дэ эльгээнэ.

Залуу фабрикын коллектив табан жэлэйнгээ түсэб 4,5 жэл соо дүүргэхэбди гэһэн үгэдөө хүрэхын тула ажалайнгаа эршэ үдэр бүри шангадхана. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр хүрэтэр зургаан һарынгаа түсэб дүүргэхэ гэһэн уряа доро оёдолшод ажаллана. Фабрикын хүдэлмэришэдэй, цех, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ М. В. Утенковагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд түрүүлжэ ябана. Бригадын 30 гэшүүдэй хахадынь коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Оёдолшод, комсомол басагад Н. Г. Иванова, А. Г. Соколова, А. Л. Ткачева гэгшэд халаанайнгаа даабари 115—120 процент дүүргэнэ. Нэгэ оёдолшон халаан соогоо 5 плати оёхо даабаряа 6—7-до хүргэнэ.

Мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдажа, түрүүлһэн бригадын хүндэлэлдэ Улаан туг үргэгдэдэг, 150 түхэригэй үнэтэ бэлэг, дирекциин, партийна организациин дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдадаг.

Хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тулада түрүүшүүл ехэ хэшээл оролдолго гаргана. Жэшээнь, коммунис ажалай ударник, комсомол басаган Любовь Протасова гурбан жэлэй саана Бэшүүрэй дунда һургуули дүүргэһээр фабрикада ажаллахаяа ороһон юм. Дааһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, уран гартай байһанаа тэрэ түрүүшын үдэрһөө харуулжа шадаа. Мүнөө Любовь Протасова «РЛ-3» түхэлэй машинаар үдэртөө 100 плати эсхэжэ үрдидэг.

Б. ЖАМБАЛОВ.

СИБИРИИЕ ехэ ерээдүйтэй гайхамшаг орон нютаг гэжэ тон зүбөөр хэлсэдэг гээшэ. Энэ үргэн баян нютагай ерээдүй мүнөө эли тодоор харагдана. Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо нефть болон газай хэдэн уурхайнууд олдоо. Элдэб рудануудай нөөсэнүүдээр Сибирь тон баян, тиихэдэ Яхадай алмаз бүхы дэлхэй дээрэ суурхана. Сибириин газар дайдада ороной ой модоной баялигай табанайнь дүрбэн хуби оршоно, тэрэнэй тала дайда ехэ үрэжэлтэй, Обь, Енисей, Лена мүрэнүүд электрын элшэ хүсэ үгэхэ ехэ ехэ түбүүдые байгуулха арга олгоно.

Байгаалиин эдэ бүхы баялигуудые аша үрэ ехэтэйгээр, бага гаргашатайгаар дүүрэн хэрэглэхэ, арадай ажахыда тэрэнэй хэрэглэмжые дээшэлүүлхэ — Сибириин ажалшад иимэ зорилготойгоор мүнөө хүдэлжэ байна. Энэ талаар хэгдэхэ ажалай хэдэн шэглэл тухай ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд доро толилогдобо.

СИБИРИИН ГАЗАР ДАЙДАДА

ЗУУН ЖЭЛЭЙ ТУЙЛАЛТА

ТЮМЕНЬ. Баруун-Сибириин нефтьшэд мүнөө сүүдхын туршада 300 мянган тонно нефть абадаг болобо. «Хара алта» малтан абаха талаар иимэ амжалта ороной нэгэшье элшэ хүсэнэй район туйлаагүй юм.

Тюменскэ областиин газар дээрэ оршодог Сибириин нефтиин ехэнхи хубинь эндэ хурдан түргэнөөр, эршэтэйгээр ашаглагдана. Эндэ газар дорохи баялигай гүн ехэ уурхай — Самотлор оршоно.

Мүнөө Тюменьһээ түмэр замай шэнэ харгы татагдаба. Түсэбтэ энэ табан жэлэй дүүрэтэр түмэр зам нефтиин шухала районуудые холбохо юм. Нефтиин уурхайнуудые ашаглаха шухала хэрэгтэй зарим зүйлнүүд Сургут, Нижневартовск, Нефтеюганск гэдэг нефтьшэдэй залуу хотонуудта хэгдэнэ.

Шэнгэн түлишэ дамжуулха эгээн хямда арга — нефтиин соргонууд эндэ түргэнөөр татагдана. Булад соргонууд Обь шадарһаа хэдэн зуугаад километртэ: Анжеро-Судженск, Омск, Альметьевск, «Хани барисаан» гэдэг элшэ хүсэнэй гол түхеэрэлгэ хүрэтэр татаглаа.

Баруун-Сибирьтэ «хара алта» абаха ажал болзорһоо уридшалан ябуулагдана. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 147—150 миллион тонно гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 25 миллион тонноор ехэ нефть абадаг болохын түлөө мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрнэ. Тюмениин областьдо Полярна дүхэриг шадар газай баян уурхайнууд олдоо. Һаяхан геологууд байгаалиин газай олдоһон газарта нефтиин хэбтэшэ нээбэ. Энэ хадаа Сибириин нефтиие ашаглалгада шэнэ шатань болохо гэжэ мэргэжэлтэд багсаамжална.

КУЛУНДИИН ТАЛЫН ТАРЯАЛАНГАЙ ЕРЭЭДҮЙ

НОВОСИБИРСК. Кулундиин талые газар дээрэһээшье, самолёдһоошье хайшадаһан харахын аргагүй. Алтайн хизаар, Новосибирскэ болон Павлодарска областьнуудай газарые эзэлдэг энэ талада Баруун-Сибириин тарялангай гурбанай нэгэ хубинь оршодог. Энэ экономическа районой ороохоной табадахи хубинь мүнөө эндэһээ абтана.

Энээнһээ ехээр ороохо тариан абтажа болохо гү?

ВАСХНИЛ-ай вице-президент, академик И. И. Синягин Кулундиин талын 165 мянган гектар газарые уһалаа һаа, аша үрэ гараха гэжэ тоолоно. Мүнөө эрдэмтэд энэ талын газарай үрэжэл дээшэлүүлжэ, ороохо тариан болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тодорхой дурадхалнуудые оруулна. Эдэ дурадхалнуудынь эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудһаа үндэһэтэй. Агротехникын шэнэ аргануудые хэрэглэхэ талаар эрдэмтэдэй дурадхалнууд Кулундиин талын газарые нара, һалхинһаа нуража муудадаг ушарые усадхаһан байна.

Кулундиин талын хойто захада хими хэрэглэһэн үрэ дүнгүүд эндэхи тарияшадай анхарал татана. Ган гасуур жэлдэшье үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, гектар бүриһөө ургасын гарасые дүрбэн центнерээр дээшэлүүлхэ юм.

ШЭНЭ ГАЗАРАЙ НӨӨСЭНҮҮД

ТОМСК. Эрхүүгэй А. А. Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй нэгэдхэгдэһэн бригада область дотор уһалуури хэхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа эхилбэ. Бакчарска, Кривошеинскэ, Чаинска болон Молчановска районуудай газар дээрэ ажал хэгдэхэ юм.

Областиин баруун-урда зүгтэ оршодог эдэ районууд 4,3 миллион гектар талмай эзэлдэг юм. Гэбэшье энэ газарай оройдоол 7 процентдэнь хүдөө ажахы эрхилжэ болоно. Энэ газар дээрэ уһалууриин болон культурно-техническэ ажал хэжэ, ажахыда хэрэглэхээр болгохо гэһэн зорилго табигдана. Тэрэнь хүдөө ажахын бүлэг барилгануудые бодхоожо, һү, мяха, ороохо тариа ехээр үйлэдбэрилхэ, областиин түргэн урган хүгжэжэ байгаа түбүүдые эдеэ хоолоор дүүрэн хангаха арга олгохо байна.

Эрхүүгэй эрдэмтэд Томскын гүрэнэй университедэй мэргэжэлтэдтэй хамта эдэ районуудай байгаалиие шэнжэлнэ. Обь болон тэрэнэй һалаа Чулыма шадархи газарта ехэ анхарал хандуулагдана. Надха намагтай газар хатаахэ, уһалха, һөөг бургааһанһаань сэбэрлэхэ ажал хэһэнэй һүүлээр 635 мянган гектар газар хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ болохо гэжэ тухайлагдана.

ХАБАРОВСКЫН ХИЗААР. Урдань Амар мүрэн ... гүүр түмэр харгын составуудые зундаа паромоор, ... дөө мүльһэн дээгүүр гаргадаг газарта мүнөө хүүргэ ... ригдажа байна. Энэ хүүргэ Транссибириин түмэр за... океанда хүргэхэ юм. Дүршэлтэ хүүргэшэд эндэ хүд... Барилгын хүдэлмэри 1975 ондо дүүргэгдэхээр хара... данхай юм. Харин барилгашад 1974 оной декабриин ... багаар Москвагай поездые хүүргэ дээгүүр зүүлжэнь ... гаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүргэ хабсаргагшадай бригада... ТАСС-ай фотохрони...

Уран зохёолой хуудаһан

МҮНӨӨДЭР УЛААН-ҮДЭ ХОТОДО БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ VII СЪЕЗД НЭЭГДЭХЭНЬ.

...Совет хүнүүдэй ажабайдал баяжуулдаг оюун бодолой зохёол бүтээлнүүдые бии болгохо гээд этигэжэ байдагаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна комитедэй хандаһан Хандалгаһаа).

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН hОНИН

hаяхан Москва хотодо РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной пленум болон үнгэрөө һэн.

«1970-аад онуудай прозын ... зүйлнүүд» гэһэн асуудал энэ пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Уужам дэлхэй Эхэ ороноймнай олон ... зохёолшод энэ ехэ суглаан дээрэ үгэ абажа, мүнөө үеын прозо тухай hанамжануудва хэлэһэн байна.

Манай уран зохёолшод ... Бальбурсв, Н. Дамдинов ... энэ пленумдэ хабаадаа.

2.

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Даширабдан Батожабайн номууд уншагшадта мэдээжэ.

«Улын бүргэдүүд» гэжэ ... роман Д. Батожабай ... бэшэжэ дүүргэбэ. ... орохон революционер Нестор Каландаришвили ... зоригто партизанууд тухай энэ зохёол ... хэрэнэ.

Мүн энэ жэлдэ Д. Батожабай «Залинта аадар» гэжэ шэнэ зүжэг бэшэжэ дүүргээ һэн. Тэрэ зохёолынь Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ һаяар табигдахань.

3.

Уран зохёолшо Шираб... Бадлуевай шэнэ роман зүбшэн хэлсэлгэ Буряадай номой хэблэлдэ һаяхан болобо.

Шэнэ зохёолой һайн талануудай, дутуу дунданууд тухай ... хүн һанамжаяа хэлэбэ. ... бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаев, ... зохёолшод Ц. Галсанов, Ц. Галанов, Ц. Бадмаев, Вл. Намсараев, Буряадай номой хэблэлэй главна редактор Ю. Будаев гэгшэд хэлээ.

НОМОЙ ТАГ

УНШАГШАД БАЯРТАЙГААР УГТАХАНЬ

☆ Буряадай арадай поэт Дамба Жалсараевай «Дүрөө шүүлэн» гэһэн шүлэгүүдэй ном Москва хотын «Советская Россия» хэблэлээр гараба. Поэдэй һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэһэн шүлэгүүд энэ ном соо оронхой.

☆ Уран зохёолшо, драматург Цырен Шагжинай «Улаан морид» гэжэ повесть Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба. Бишыхан Дагба хүбүүнэй хуби заяан тухай энэ зохёол дотор хэлэгдэнэ. Хүдөө нютагһаа Дээдэ-Үдэдэ ерэһэн ... хүбүүхэн революционно хүдэлөөндэ хабаадаһана.

☆ Саһаа урид наһа бараһан Дондок Улзытуевай шүлэгүүд, зохёолнуудай суглуулбари Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба. Тэрэ «Ая гангын орон» гэжэ нэрэтэй. Поэдэй бэшэһэн ... номууд сооһоо шэлэгдэжэ абтаһан зохёолнууд, ... шүлэгүүд энэ ном соо оруулагдаа.

☆ Уран зохёолшо Барадий Мунгонов Юрөө нютагай ... зоной байдал, тэмсэлэй ... үйлэ ушарнууд ... шэнэ роман бэшэжэ ... юм. Тэрэ романай нэгэдэхи ном Буряадай номой хэблэлээр гаргагдажа, магазинуудта эльгээгдэбэ. Энэ ном «Баян ...» гэжэ нэрэтэй.

☆ «Тарьян». Иимэ гаршагтай шэнэ ном магазинуудай тагууд дээрэ һаяхан ... Авторынь поэт ... Чимитов. Элдэб жэлнүүдэй туршада поэдэй бэшэһэн шүлэгүүд энэ ном соо оруулагданхай.

☆ «Түрэлхи дуунууд». ... гаршагтай номые уншагшад баяртайгаар угтаба. ... композиторнуудай ... үедэ бэшэһэн дуунууд энэ ном соо оруулагданхай.

Цокто НОМТОЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

МОСКВА

Алтан одон һүлдэтэй,
Алдар габьяа ехэтэй,
Түүхэ соло баянтай
Түб манай Москва
Олоной буудаг хотош,
Оронойм нангин
зүрхэнш.
Уужам олон гудамжаш,
Улаан Талмайш угтана.
Урин шарайш уяраана,
Олон бодол түрүүлнэ,
Ошохо бүрим урдам,
Уужам болон
харагданаш.
Кремлиин урда зогсоном,
Хэды һайхан гээшэб
даа,
Арад бүхэнэйм шүтэдэг
Арюун хотомнай энэл
даа.
Мүнөө ерэһэнээ
мартахагүйб.
Үшөө ерэхээ оролдохоб.

УРААЛАЙ ШЭЛЭ

Хурса наран доогуур,
Хүбэн үүлэн дээгүүр.
Свердловск — Москва
холбон,
Сэхэ шугам татан,
«АН» самолёт дүүлибэ,
Агаар эсхэн шуумайба.
Уурал манаар
бүрхөөнхэй,
Ураал дууран бууяна,
Уужам Росси оронойм
Уула шэлэ хүхэрнэ.
Агуу зүблэлтэ оронойм
Алта мүнгэн бүһэлши.
Эрдэни зэндэмэни
түрүүтэй,
Элдэб үнэтэ баялигтай,
Үнгын мрамор шулуутай,
Үзэсхэлэн гоё
байгаалитай.
Ази, Европо түбинүүдэй,
Асбест мрамор
гагнуурши.
Баян хүсэтэй оронойм
Балсан бүдүүн сарбуу,
Бата нэгэдэлтэ арадайм
Багажа зэбсэгтэй уута,
Ураалай шэлын зүрхэн
Уряад манаа хүлеэнэ.
Асари ехэ хяһанууд,
Арюун сэдьхэлтэ хүнүүд,
Айлшан болгон угтаал,
Ажал амжалтаа
харуулаад.
Уран гартантай золгообди,
Ирагуу дуушадые
шагнаабди.
Хатуу дайнай талмайда,
Халуун тэмсэлэй үедэ
Ураа! Ураа! Уряае,
Ураал, Ураал, сууряае,
Олон дахин дуулажа,
Урагшаал дабхин ябагша
һэм.
Амгалан энэ үедэ,
Агуу хүгжэлтын жэлдэ
Уран зохёолшоднай
олоороо,
Ураалдаа айлшад болоо.
Ази, Европын хилэ
дээр
Аха арадтаяа
тэбэрилдээ.

Лобсон ТАПХАЕВ

ҮНШЭН ХҮБҮҮНЭЙ ДУУН

1.

Хонгор уулын хүйтэндэ
Хурганаймни даарааш һаа,
Хонгор заахан ябахадам,
Хонохо газар байгаа һэн.
Айлһаа айлда хэсэжэ,
Айраг, тараг уугаад лэ,
Аймаг соогоо тэнэжэ,
Айдар наһаа хүсэбэлби.
Наран тэнгэридэл һануулдаг
Нагасанарайнгаа хүбүүдээр
Наадан, шуузан ябахадам,
Наартай хэды байбашье,
Хүрьһэтэ энэ дэлхэй
Хүйтэн шэнги бэлэй лэ,
Хүзүүн дээрээ үргэхэ
Хүн үгы бэлэй лэ.

2.

«Барбагайн шэнээн байхадашни
Баруухан хасарыеш таалаад,
Баруунхани баруун дайнда
Баабайшни мордоо юм», — гээд,
Булангдаханаа эжымни
Булгайр гуталаа оёходожо,
Булбарай зөөлэхэн гарааһаа
Эльбэн, эльбэн энхэрээ һэн.
Ээ, эгээл тиихэдэ
Ээлүүдгүй нюдэм уһатаад,
Эсэгыем эдиһэн баруун зүгы
Эрлигэй дайдадал һанагша һэм.
Барюубшагүйхэн номо годлёо
Баруун тээшэнь залагша һэм.

3.

Оршолон энэ дэлхэй дээр
Оһол юундэ болодог бэ?
Оһолдо орожо эжымни
Орхибол даа намайгаа.
Түлиһэн галынь унтаржа,
Түрэһэн гэрни хооһорбол.
Түгэншэлхэ хуби заяан
Үншэн намай ооһорлоо.
Наран тэнгэридэл һануулдаг
Нагасанарайнгаа хүбүүдээр
Наадан шуузан ябахадам,
Наартай хэды байбашье,
Хайран эжыем һануулха
Хайрхан хадын шорюйе
Халааһанһаань гаргажа
Харан, һанан һуудаг һэм...
Үлэн, үлэн жэлнүүдэй
Үнэр юуень унхидаһаар
Үнэн бэеэ бэелһэн
Үншэн хүнэй заяан даа.

БАСНИ — Ц. ДОНДОГОЙ

БУЛЖАМУУРТА АТААРХАҺАН БОРБИЛОО

Булжамуур жаахан шубууе
Буряад талын дуушан гээд
Бултадаа мэдэдэг бэшэ аал?
Борбилооe баһал мэдэнэбди:
Булжамуур шэнгеэр жэргэжэ,
Бултанай сэдьхэл татаагүй.
Борсогорхон бэетэй хадаа
Булжамууртай адлибди гээд,
Бэлзолдожо тэрээнтэй танилсаба,
Булагай уһаар ундалхадаад,
Бурьялган дуугаа жэнгирүүлээд,
Булжамуур дээшээл тэгүүлхэ юм.
Бороогой уһаар ундалаад лэ,
Болгоомжотойгоор яба гэжэ
Борбилоо ходо һэргылхэ юм.
Борохон зүһэтэй ха юмши,
Борбилооһоо ондоо бэшэлши,
Булжамуур нэрээ орхилши,
Огторгойдо жэргэхэ гээшэшни
Олондо нэрээ нэрлүүлхын
Оролдолго гээд сухалдана.
Тэнгэридэ гаража жэргэнхаар,
Тэмтэржэ газараар ябаал һаа,
Тэнэг гүүлэхэгүйш гэнэ.
Сэлмэг огторгойгоор дүүлижэ,
Сээжынгээ бисартаршье Булжамуур
Сэлгеэхэн нютагаа магтахаар.
Дуугаар гэдэһээ садхаахагүйш гэн,
Дураа гутаһан Борбилоо
Шара шабааһа онгилон
Шабхай хорхой түүхэ юм.

***

Булжамууртай адлиб гэжэ
Борбилоо сэдьхэжэ байхадаа,
Энеэдэтэй, хайратайшье шэнги,
Энеэхэньшье, хайрлаханьшье бэрхэ.

ТАНИЛСАГТЫ:

ШЭНЭ НЭРЭ

Доржиханда Бадмаева Шэтын областиин Агын округой Зүдхэли нютагта түрэһэн. Агын педучилищи 1973 ондо дүүргээд, округой Пионернүүдэй байшанда мүнөө хүдэлнэ.

Үнөө һургуулида һуража байхадаа шүлэг бэшэжэ эхилһэн. Тэрэнэй шүлэгүүд «Агын үнэн» газетэдэ толилогдодог байна.

Мүнөө уншагшадай анхаралда Доржиханда Бадмаевагай хэдэн шүлэг табинаб ди.

Доржиханда БАДМАЕВА

ДУУГАЙ БАЙХА АРГАМГҮЙ

Ага талын басаган
байһандаа,
Арбан долоотой ябаха
хаһандаа
Дуран тухай дуулангүй
Дуугай ябаха аргамгүй.
Эхин түрүүшынгээ дурые,
Эгээл зүрхэнэйнгөө
нүхэрые,
Дэлхэйдэ юрөөгдэһэн
жаргалые
Дуулангүй ябаха
аргамгүй.

ХҮРШЭ ХҮГШӨӨМНИ

Манай хүршэ Мэдэг
хүгшөө
Мэгдүү, бага һалга
болоошье һаа,
Амаралтадаа ерээд
хүрэхэдэм,
Айрһа зөөхэйгөө
табиһаар.
Хүлдэ орохоһоо хойшо
Ходол гүйдэг хүгшөөдөө
Аяга сайень барингүй,
Айлшалангүй яахабиб.
Суугтаа һэтэ наадаһан,
Сула ходо наншалдаһан
Базар ашатайнь хоюулаа
Бузар томонууд
болошообди.
Хүгшөөмнай һэмээхэн.
Хүнһөө нюусахан
Багша болохыем
юрөөдэг,
Бэри болгохоёо хүлеэдэг.

ОЙЛГО

Абын эрхэ басаганшье
гэлэйб,
Аляахан зулгы зантайшье
байлайб,
Абаһаар найдан
хандаһаншье гэлэйб,
Азахан жаргалаа
бэдэрһэншье байлайб—
Дурлааб шамдаа
гэхэдэм,
Дэмы бүүхэн
гайхаарай:
Инаг дуран хулгай
бэшэ,
Илангаяа наадан бэшэ.
Ши намда үнэншэ,
Шагнан зүрхыем
ойлго!
Эжын эрхэ басаганшье
гэлэйб,
Элеэхэн зулгы зантайшье
байлайб,
Энгэһээр этигэн
хандаһаншье гэлэйб,
Энхэхэн жаргалаа
бэдэрһэншье байлайб—
Дурлааб шамда
гэхэдэм,
Дэмы бүүхэн
гайхаарай:
Инаг дуран хулгай
бэшэ,
Илангаяа наадан бэшэ.
Ши намда үнэншэ,
Сэгнэн сэдьхэлыем
ойлго.

БУРЯАД УГАЛЗАНУУД

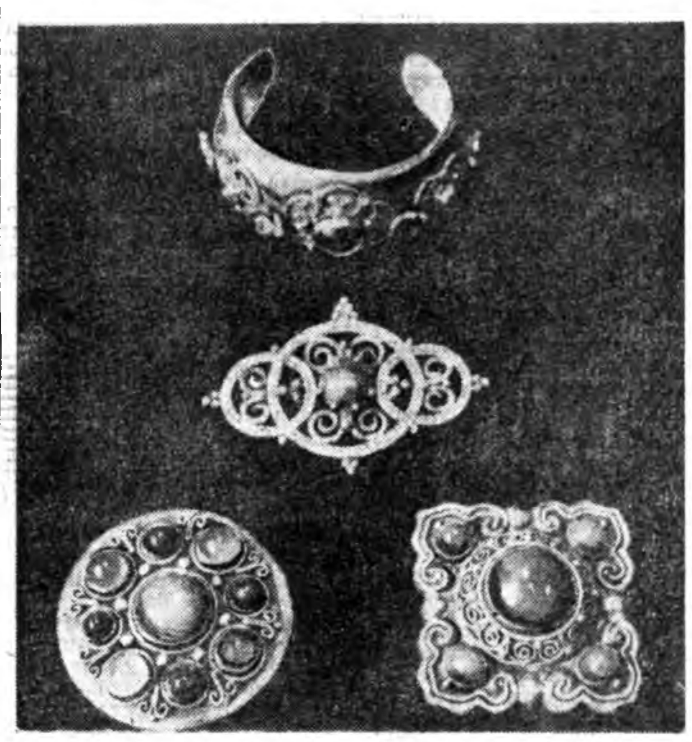

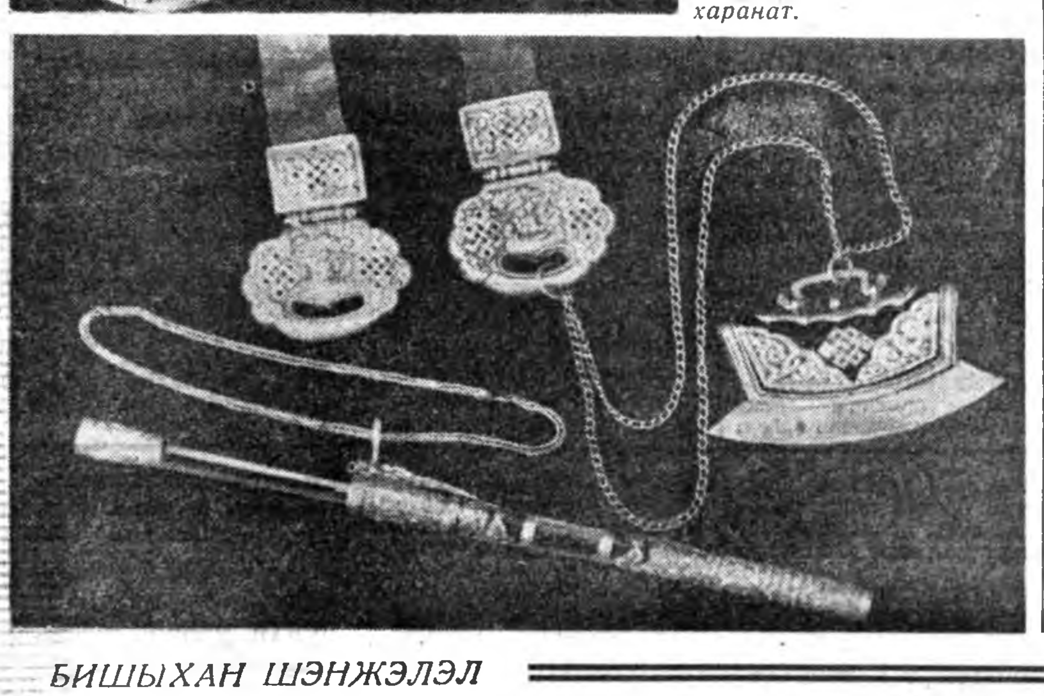

Уран угалза дурасхаалта бэлэгүүдые бүтээдэг фабрикын ажал хүдэлмэри тухай газетэнүүдтэ энээнэй урда тээ яһала бэшэгдэһэн байха. Яһаар, шулуугаар, модоор, түмэрөөр, зэдээр, мүнгөөр хэһэн элдэб хэрэгсэлнүүдые, гоёолто угалзануудые гансашье манай республикын, мүн ондоошье областьнуудай магазинуудта хаража болоно.

Мүнөө фабрикын хүдэлмэрилэгшэд 260 янзын элдэб хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргана. Мүнөө жэлдэ фабрикынхид 750 мянган түхэригэй хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, магазинуудта эльгээхэнь.

Энэ фабрикын уран дархашуулай бүтээһэн хэрэгсэлнүүдые П. Бурмакинай зурагууд дээрэ харанат.

РАССКАЗ

Гэлэгма ДОРЖИЕВА

ЭДИР ХОККЕИСТНҮҮД

Дашын үшөө унтаридаа хэбтэхэдэ, үүдэн түрд гэжэ, хэншьеб оробо.

— Даша бии гү? — гэһэн Содномой танил абяан дуулдаба.

Дашашье һуга харайжа бодоо һэн. Тиигэхэншье зүб байгаа. Юундэб гэхэдэ, хүбүүд хоккейн талмай бэлдэнэ ха юм.

Даша Содном хоёр Балдандаа ошохо гээд газаашаа гараба.

Балдан нүхэрынь хоккейнгээ талмай дээрэ ерэнхэй, юушьеб хэнэ.

— Балдаа-аан, өө, Балдан, ерэ наашаа! Эндэһээ хирпиисэ абаад ошоё, — гэжэ Содном хашхарба.

Тагнагархан хамартай, түхэреэн харахан шарайтай Балдан нүхэдтөө гүйжэ ерэбэ. Тиигээд:

— Нүхэд, энэ хорёо хэлэн хирпиисэнүүдыемнай энэ дороо һөөргэн абаашаад ябталагты гэжэ Дарма Дугарович хэлээд ошобо, — гэжэ мэгдүүгээр дуугарба.

Мүнөө һаяхан аргагүй урматай байһан хүбүүдэй шарай гансата һүргүй болошобо.

— Шинии эндэ байхадашни хэлээд ошоо гү? — гэжэ Содном һонирхобо.

— Тиигээ. Мүнөө һаяхан тиигэжэ хэлээд, урагшаа ошоо.

— Шинии харагдаагүй һаа, хэндэшье хэлэхээ мэдэхэгүй, үнгэрхэ һэн, — гэжэ Содном Балданда сухалдаба.

— Болиишь даа, Балданай эндэ байгаа, байгаашьегүй һаа, манийе хэнэ гэжэ мэдэнэ ха юм. Тээсгэн энэ баруун хажуугай ворота хэжэ байхадамнай, харана һэн гүбэ, — гэжэ Даша оролсобо.

Хүбүүд хоккейн талмай бэлдэхэ гэһээр үнинэй. Түрүүшээр хоёр талын үүдэ хэхэ модон олдожо үгөөгүй. Һүүлдэнь түрэлхидынь хэлсэжэ, хүбүүдтээ хоккейн талмай хэхэ гэжэ хэлсээ һэн. Тиигэһээр баһал үнжагайрна. Дашын баабай модо асарһан байгаа. Теэд үүдэ хээд үгэхэ сулөөтэй хүниинь олдоногүй. Ухибүүд өөһэдөө хэхэ гэжэ туршаа һэн. Баруун хажуугайнь үүдэн яһала болоо.

Тэдэнэй гэртэ байдаг Дамба ахай машинаар уһа шэрэдэг. Нэгэ забһартаа хоккейнтнай талмай дээрэ уһа адхажа үгэхэб гэжэ хэлэһэн байгаа. Уһа адхаха болоторынь, хүбүүд талмайгаа хорёолхо гэжэ тухашаршанхай.

Барилгын хирпиисэһээ һурангүйгөөр зөөжэ, хорёо хэһэниинь, мүнөө ехэл буруу болобо.

Даша нюдэеэ уйтан болгон, бодолгото боложо:

— Хирпиисээр хорёо хэхэ дэмы гэжэ хэлээ һэн гүби. Саһаар хорёолоё гэхэдэмни, болоногүй һэн гүбта, — гэнэ.

— Нүхэд, хүршэ үйлсынгөө хүбүүдые хэлээд, хамһаад хээл. Гурбуулан хоккей наадаха бэшэ ха юм бибди, — гэнэ Балдан.

— Үгы, тиихэдэмнай энэ хоккейн талмайшни эзэгүй болошохо. Бидэ өөһэдөө хээд, эзэн болоод байхабди, — гэжэ Содном дээрэлхүүгээр дуугарба.

Содномой иимэ дээрэлхүү, һайрхүү зан гаргахада, Даша ехэл дураа гутагша һэн, мүнөөшье гансата урманиинь хухаржа:

— Талмайн эзэн болоод юу хэхэ юм. Бултал наадаха хадаа, нээрээшье, булта хамһаал хээл, — гэжэ Даша Балданиие дэмжэнэ.

Хайшаншье гэжэ һаань, гурбуулан хээд, эзэн гээшэбди гэжэ дээрэлхүү зан гаргахаяа һанаһан Содномой сухал хүрэшэбэ:

— Тэдэниие хамһалсыт гэжэ үшөө гүйха болоно гүбди? — гэнэ.

— Булта хамһаад, талмай бэлдээд, хоккей наадая гэхэдэ дүүрээ бэшэ юм гү? Тэдэниие гүйха юумэ юун байгаа юм? — гэнэ Даша.

— Талмаймнай бэлэн болотор, үшөө нилээн үды даа. Хэлээл, зүүн хажуугаймнай вороташье хэгдээдүй, — гэжэ Балдан саһанһаа һаргаһандаа, нэгэ нюдэеэ анин дуугарна.

Газаа ехэ дулаан. Саһагүй һаань, үбэлшье гэжэ һанахаар бэшэ. Эгээл наадажа ханалгүй үдэр. Теэд һанаа амархан наадахынгаа орондо хирпиисэ зөөжэ ябталха гэжэ бодоходонь, хүбүүдтэ ехэшье аятай бэшэ. Содном нүхэдөө зүбшөөхэ баатай болоо һэн.

Тиигэжэ Балдан Даша хоёр хүршэ үйлсынгөө хүбүүдтэй хэлсэхэ болобо.

Хүршэ үйлсын хүбүүд Бата, Саша, Намжил, Коля, Эрдэни гэһэнүүд ехэл баяртайгаар зүбшөөгөө һэн.

Булта сугларжа, шууялдаһаар, хөөрэлдэһөөр, хоккейн талмайн бүтэхэ газар тээшэ ошобо.

Тиигээд хамһаад хирпиисэнүүдые зөөхэдөө, юу жагсааха һэм. Уданшьегүй бултыень абаашажа ябталжархиба. Тиигээд, хамһаад зүүн хажуугайнгаа үүдэ хэбэ, саһа зөөжэ хоккейнгээ талмайе хорёолбо. Тиигээд Дамба ахайе үглөөдэр уһа адхажа үгэхыень гүйха гэжэ хэлсэбэ.

Үглөөдэрынь Дамба ахай уһа асаржа адхажа шадабагүй. Хүбүүд конькинуудаа үмдэнгүйгөөр, саһан дээгүүр бүмбэгэтэй хоккей наадажа үнжөө һэн.

Шанга тулалдаанууд болоо. Намжил Балданай хүлэй хангирые мэдэнгүйгөөр сохижорхёо. Хэды үбшэнтэйшье һаань, Балдан бэеэ барижа, бархирангүйгөөр үнгэрөө.

Хоккейн модонуудай тасняс гэлдэхэнь ээлжээ эхигүй. Шаг шууяан боложо, тоосолдохонь, арсалдахань бүри аргагүй.

Толя хүбүүе бүмбэгэ бүруу оруулбаш гээд Содном хүлыень зорёон сохижорхибо. Харин Толя сухалаа хүрэһэндөө, хоккейнгээ модоор Содномой гар руу шангаханаар ябуулжархиба.

Тиигээд дамжаран наншалдажа болохо байһыень:

— Зай, хүрөө бологоты! Наншалдахаяа бэшэ, харин наадахаяа суглараабди, — гэжэ Даша болюулба.

Тэрэ үдэшэниинь Дамба ахай хоккейн поли дээрэ уһа адхажа үгөө һэн. Ухибүүдэй үглөөгүүр бодоходо, одоол гоёхон елүүр болоод байгаа даа.

Баабайнгаа городһоо асарһан ботинкатай шэнэхэн конькиe Даша хурсадажа, үнинэй бэлдэһэн байгаа. Мүнөөдэр командаараа наадаха аргагүй, зариманиинь һургуулидаа ха юм.

Даша шэнэхэн елүүр дээгүүр түрүүлэн халтирба. Хабатай даа, гоё гээшэнь бүри аргагүй. Даша конькингаа хэр хурса байһые шалгажа үзэбэ гээшэ.

Амаралтын үдэр хоккей амаргүйхэнөөр наадаха байха даа. «Үбдэгтөө, хангиртаа уяха зузаан түриибшэ эжыдээ оюулха байна даа», — гэжэ Даша бодоно.

Дашын дүү Булад табатай, ахаяа һажаажа, валенкадаа коньки хүлюулнэ, хоккейн модо бэлдэнэ. Хоккейн модо бэлдэхэнь тиимэшье хүнгэн бэшэ даа, баабайгаа хэжэ үгэгты гэжэ хашана.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

БИШЫХАН ШЭНЖЭЛЭЛ

„ШҮДЭРЛЭГДЭҺЭН САХИЛГААНУУД"

Нэгэтэ үдэшэлэн һуужа байтарни, Намжил ехэ баяртай орожо ерэбэ.

— Харыш, энэ ямар һайхан шүлэгүүд гээшэб! — гээд, нэгэ ногоон нимгэхэн ном һарбайба. Тэрэнь мэдээжэ поэт Александр Чак гэгшын «Сердце на тротуаре» гэһэн ном байгаа һэн.

Мүнөө Буряадай номой хэблэлээр гараһан, саһаа урид наһа бараһан Намжилайнгаа номой хуудаһа һэхэжэ һуухадам, юундэшьеб энэ ушар һанаандам орожо ерэбэ. Магад Намжилай Чак мэтэ верлибрээр (уран шүлэгэй онол арга) бэшэдэг хадань иигэжэ болоо гүб.

Франциин Артюр Рембо, Шарль Бодлер, Жак Превер, Японой Мацуо Басе, Рансэцу, Исикава Такубоку, хитад Ли Бо, Ду Фу гэгшэдэй зохёолнуудые айхабтараар һонирхон уншадаг бэлэй.

Шэнэ үе саг тухай шэнээр, хүнэй зүрхэндэ гансата хадуугдамаар шүлэгүүдые бэшэхэ гэжэ Намжил оролдодог һэн. Шүлэгүүдыень уншажа байхада, хүнэй сэдьхэлэй хүлгөөе онсо ондоогоор, өөрын маягаар зураглан харуулха гэжэ ехэтэ оролдодогынь элеэр харагдадаг.

Хүнэй сэдьхэлэй агшан зуурын байдалые богонихоноор, хэдыхэн үгөөр аад, эли тодоор дамжуулха гээшэ ехэ бэрхэтэй хэрэг. Энэ бэрхэшээлые дабан гаража, богонихон аад, гүнзэгы удхатай шүлэг бэшэхэ гэжэ Намжил Нимбуев оролдодог һэн. Тэрэ ухаан соогоо шэнэ шүлэгөө бодомжолжо, нэгэ һуугаад лэ бэшэжэрхидэг, һүүлдэнь тэрээнээ мү... заһаха гэжэ хүдэлдэг ... .

Японой суута поэдүүдэй бэшэдэг хокку, танка гэһэн маягтай шүлэгүүдые тэрэ ехэ һонирхон уншадаг, тэдээн шэнгеэр богонихоноор аад, удха түгэлдэрөөр бэшэхэ гэжэ эрмэлзэдэг бэлэй. Энэ ном соонь оруулагдаһан табан мүртэй шүлэгүүдые уншахада, тэрэ эрмэлзэлээ бэелүүлжэ байһаниинь эли. Энэ ном соонь ороогүй ондоо нэгэ шүлэгыень һананаб:

Түмэн зотой Москва
хотын
Трубна талмай дээрэ
Туранхай буряадтай
уулзахадаа,
Таниил тала бэшэшье
һаа,
Тэбэришоо һэм тэрэниие.

Энэ шүлэгынь манай студентнэртэ ехэтэ һайшаагдан, олон хүн сээжээр хэлэжэ ябадаг һэн.

Намжилай шүлэгүүдые уншажа байхада, саг үе тухай, ажабайдал тухай һаруул сэдьхэлтэй хүнэй бодол мэтээр дуулдадаг. Жэшээлбэл, «Саг тухай үльгэр», «Дууша хонгёо хоолойтой бол», «Намарай уянга» гэхэ мэтэ зохёолнуудынь. Намжил нилээд олохон шүлэгүүдые байгаали тухай, гол түлэб намар тухай бэшэһэн. Тэрэнэй юрэ уянгын шүлэг соошье алтан намарай аалин гуниг дуулдадаг. «О, зүрхэмни, ойлгооб шамай» гү, али ондоошье шүлэгүүдынь граждан удхааараа ехэ илгардаг. Дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые поэдэй зүрхэндөө дүтөөр һанан, сэдьхэлээ үбдэдэг байһаниинь элеэр мэдэгдэнэ.

Нютаг орон тухайгаа, инаг дуран тухай, ажабайдал тухай бэшэһэн Намжилай шүлэгүүд манай уншагшадай дүтын нүхэр болохо бэзэ гэжэ найданам.

Б. БАТОЕВ.

РАССКАЗ

ЭДИР ХОККЕИСТНҮҮД

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта).

— Хүбүүндэмни шэнэ модо магазинһаа абажа үгэхэеэ яагаа зомта, — гэжэ хүгшэн эжынь оролсохо юм.

Даша Буладаа дахуулжа, елүүр дээрэ гаргаба. Түрүүшынхиеэ елүүр дээрэ гараһан Булад, хоккейн модо барихаһаа байтагай, ахынгаа гарта аһашанхай, хүлынь хоёр тээшээ халтираад, унахаяа һанана.

Дүүтээ конькигаар халтируулжа һургаха гэжэ Даша нилээншье носолдобо. Буладай нэтэрүү гээшэнь бүри аргагүй, унан-унан халтирна.

— Һургуулишье дүтэлөө. Орогты, — гэжэ эжынгээ ооглоходо, унажа саһан болошонхой Буладаа хүтэлэн, Даша гэр тээшээ шэглэбэ.

Хасарнуудынь үб улаанууд. Хүхюутэйнүүдшье гээшэнь аргагүй, наадажа ябаһан аад, гэртээ орохо болоходоо, Булад хойшоо буляалдажа, орохогүйб гэжэ гонгиноно.

— Би һургуулиһаа гээгдэхэмни ха юм, ябыш түргөөр, — гэжэ байжа Даша ганирна.

Тэсэхэ арганьһалахадаа:

— Яба түргөөр! — гээд гарһаань угзаржархина.

Арай ябаһан Буладшье бархиршаба.

Буладайнгаа бархиршахада, Даша аргадажа, саһыень арилгаад, гэртээ оруулаа һэн.

* * *

Амаралтын үдэр хүбүүд хоккей наадажа, шанга тулалдаанууд болоо. Содномой, Намжилай, Сашын абяанууд абяан бэшэ. Шаг шууяан.

— Бата, Бата, сохин-иишь!

— Ура-аа! Балдан гоол оруулаа!

— Худалаа-аар! Балдан буруу сохёо. Энэш гоол гэжэ тоологдохогүй.

— Даша, ойлгыш наанаа! Бумбэгэ! — гэһэн хэнэйшьеб абяае Даша дуулахатаяа адли, монсогорхон хүхэхэн юумые урдаа обёорхоньшье тэрэ, гэнтэл нюдэнһөөнь гал сасараад, халуу бусалшаба. Даша нюдэеэ баряад, доошоо һуушоо һэн.

Эжын хараа һаа, яаха һааб! Хоккей наадуулхаяа болиходоо болохо һэн. Теэд мүнөө үшөө ээлэбэ гээшэ. Удаан нюдэеэ хараха аргагүй байхадаа, Даша бард гэжэ болоо. Мүнөө һая шаг шууяа табилдажа байһан нүхэдынь гансата шэмэгүй болонхой, булта Дашын хажууда обоорбо.

— Юун болооб?

— Бараг гү?

— Даша, хараад үзыш даа, — гэлдэнэ.

— Энээнһээ хойшо ойлгожо сохиит!

— Энэ хэн сохёоб?

— Саша!

— Саша, ойлгожо сохихоёо яанабши?!

Монсогор хүхэхэн юумые хараад, толгойгоо хажуу тээшэнь болгожо үрдэегүйдөө, Даша өөрыгөөшье һанаандаа зэмэлнэ. Теэд дуугарха шадалынь үгы. Нюдэнниинь ехэл үбдэбэ. Уйлана, бархирнаашьегүй, абяагүй зогсоно. Даша үүдэеэ хамгаалжа байһан үедөө хангираа, үбдэгөө, гараашье һайсахан сохюулаа.

«Мүнөө үдэшэндөө эжыдээ хэлэжэ, хүлдөө зузаан түрииибшэ заатагүй оюулхаб даа» гэжэ хүбүүн нэгэнтэ бэшэ шэбшээ һэн.

«Содном лэ хэсүү, сухалаа хүрөөд, хүнэй хүл зорёон сохижорхино. Энэнь лэ гомдолтой. Тиимэ даа. Содномһоо юушье хүлеэжэ болохоор, — гэжэ Даша шэбшэнэ...

* * *

Хоккейн талмайн бии болоһонһоо хойшо иимэ тулалдаанууд амаралта бүхэндэ бологшо һэн. Хүбүүд яһалашье бэрхээр наададаг болоо.

Эндэ һая физкультурын багша Доржо Аюшеевич командыень үйлсын командануудай мүрысөөндэ оруулха тухай хэлээ һэн. Хүбүүд хэды ехээр баярлаа гээшэб! Одоол энээнһээ үнэтэй юумын үгы шэнгеэр тэдэндэ үзэгдөө бэлэй. Хүбүүдтэ этигэжэ, найдажа, командыень команда гэжэ тоолобо ха юм. Баярлангүй яаха гээшэб!

— Нүхэд, одоол һайнаар лэ бэлдэе. Заатагүй илаха ёһотойбди, — гэнэ Содном.

— Нээрээшье, манай үйлсынхидэй хоккейнэ талмайдал адли талмайтай зон үсөөн, — гэжэ Даша дэмжэнэ.

— Зүб, зүб. Хүбүүд һайнаар лэ бэлдэе!

— Воротада байдаг Даша хүлэйнгөө хуяг бүри һайнаар заһуулаарай, — гэнэ Толя.

— Бата Содном хоёр һайнаар хамгаалжа үшөөл һурагты, — гэжэ Намжилай хэлэхэдэ:

— Ямараар хамгаалхаяа шамһаа һурахагүйб, — гэжэ Содном ерд гэнэ.

— Зай, хүбүүд, бү хэрэлдэе. Тиигээ һаамнай юумэмнай урагшаа ябахагүй. Нэгэл һаналтай байха ёһотойбди, — гэнэ Даша.

Хүбүүдшье яһала һайнаар наададаг болоо. Бэе бэедээ хаа-яа һөөргэдэлсөөшье һаа, гансата мартаад, бэрхэ хоккеистнүүд болохо гэжэ оролдодогынь мэдэгдэдэг болоо һэн.

Бата Содном хоёр добтолжошье һураа. Намжил Даша хоёр воротануудаашье шадал соогоо хамгаална.

— Үйлсэнүүдэй командын мүрысөөн гурба хоноод эхилхэ гэжэ Доржо Аюшеевич хэлэнэ, — гээд Содном Балдан хоёрто Даша хэлэбэ.

— Бидэ яһалашье наададаг болоо бэшэ аалди? Айха юумэн үгы. Бараг лэ туласалдаха байхабди, — гэжэ Содном бардамаар дуугарна.

— Боли, боли. Санжаадайн команда гайтайхан байха. Нүхэд, үглөөдэр сугларжа, һайсахан бэлдэе, — гэнэ Даша. — Балдан, үглөөгүүр сугларжа, наадаха тухайгаа Намжил, Саша, бэшэ хүбүүдтээ дуулгаарай зай гү?

* * *

Үннэй хүлеэлгэһэн үйлсын командануудайшье мүрысөөн мүнөөдэр эхилхэнь...

Хурсахан конькинуудаараа елүүр мүлһэ зүһэн, хүбүүд урагша хойшоо һүндэлнэ. Нэгэ зариманиинь хоккейнгээ модонуудые дахин-дахин шалгана. Ворота хамгаалагшад хүлэйнгөө, гарайнгаа арада хэһэн хуягуудаа заһана, тааруулна. Дашын эжы энэ үдэшэндөө һуужа, эдэ хуягуудыень заһажа, бүри һайн болгожо үгөө. Юундэшьеб хүбүүнэй досоо нэгэл жэгтэй. Энэнь, магад, гайхалшьегүй, юундэб гэхэдэ түрүүшынхиеэ ехэ мүрысөөндэ хабаадалсажа байна ха юм. Мүнөө болотороо хоёр бүлэг боложо наадажа байһан командань мүнөө хамтаржа ондоо үйлсэнүүдэй командануудтай «тулалдахань» бшуу.

Могзонско үйлсын команда Садово үйлсын командатай түрүүлэн уулзахань. Һүүлээрнь Санжаадайн команда Дашын командатай уулзаха.

Игаабари дулаан үдэр байжа, үхибүүдэй талаан болобо даа.

Тэдэнэр үб улаанууд болонхой, бумбэгэ эрьюулжэ бии шадалаараа гүйлдэнэ. Бата мүрысэжэ байгшадайнгаа үүдэ руу хоёр бумбэгэ оруулба.

— Батуухай молодец! Ура-аа! Ура! — гэжэ Содном хашхарна...

Энэ шанга тулалдаанинь Дашын командын илалтаар дүүрэбэ.

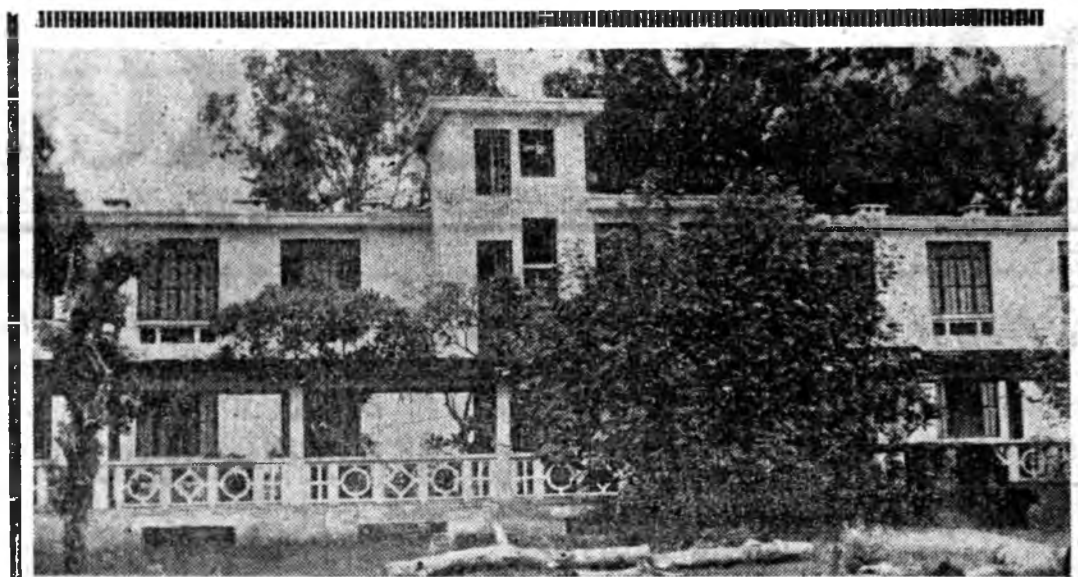

ДРВ. Үнгэрһэн дайнай үедэ Ханойн Батьмай больница ехээр һандаргагдаһан юм. Эндэ амгалан тайбан байдалай тогтоһоор больницын олон байшангууд шэнээр һэргээн бодхоогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Батьмай больницын шэнээр бодоһон нэгэ байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

ГАВАНА

Гаванада зүблөөн болобо

ТАСС

Социалис оронуудай культурын министрнүүдэй зургаадахи зүблөөн хүдэлмэреэ эндэ эхилбэ. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, ДРВ-гэй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана.

СССР-эй культурын министрэй орлогшо В. И. Попов совет делегацие толгойлно.

Социалис оронуудай хоорондын соёлой харилсаа холбооной асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ, дүй дүршэлөө халан абалсаха байна.

Кубын Культурын национальна соведэй түрүүлэгшэ Луис Павон Революциин ордон соо зүблөө нээбэ.

БЕРЛИН

Пролетарска интернационализмын үндэһөөр

ТАСС

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Г. Аксен, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Билягтай Дрезден хотодо уулзажа хөөрэлдэбэ.

СЕПГ-гэй ба КПЧ-гэй хоорондын, мүн хоёр ороной арадуудай хоорондын аха дүүгэй харилсаа холбоо, хүгжөөхэ асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа халан абалсаа. ГДР-эй ба ЧССР-эй хоорондохи харилсаан пролетарска интернационализмын үндэһөөр амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гээд хоёр тала тэмдэглээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар СЕПГ-гэй, КПЧ-гэй нэгэн адли һаналтай байһыень хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөн элирхэйлэн гэршэлбэ.

ХАНОЙ

Сайгонойхид хэлсээгээ эбдэһээр

ТАСС

Майн 1-һээ 5 болотор сайгон сэрэгүүд Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан нютагуудые булимтаран эзэмдэхэ һэдэлгэ 232 удаа гаргаа гээд Урда Вьетнамай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Тинхэдээ хархис хүсэнүүд Урда Вьетнамые сүлөөлхэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бэхилэлгэнүүдые оло дахин буудаһан байна. Сайгон авиаци РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан районуудые дээгүүр ниидэжэ, 117 дахин бомбодоо.

Парижай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэжэ байһан сайгон сэрэгүүдтэ шанга харюу сохилто хэжэ, Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсадые Дыкфу гэжэ сэрэгэй баазаһаань Куангнам провинци худар намнаһан байна.

Футбол

„СЭЛЭНГЭ"—„НЕФТЯНИК"—0:2

«СЭЛЭНГЭ»: В. Титов, В. Коробкин, А. Руслев, В. Чикачёв, А. Кизеев, В. Максимов, Ю. Конорин (Н. Трифонов 65), В. Ведерников, М. Пастухов (Ю. Самсонов 59), Ю. Калашников, В. Михнов.

«НЕФТЯНИК»: М. Сноков, П. Димченко, В. Петухов, В. Фодейкин, А. Банупа, В. Квасов, Г. Рудов (Д. Ивочкин, 57), Е. Махов, Ю. Березовский, В. Жуновский (Н. Фомин, 74), А. Кузнецов Н. Черкесов, 78).

Судья: И. Головков (Барнаул).

Уржа үдэшэлэн үнгэргэгдэһэн наадалай дүн стадиондо сугларагшадые ехэтэ гайхуулаа, урмыеншье хухалаа. Хэнэйшье мэдэһээр, Улаан-Үдэ хотын футболой наадаанда дуратайшуул мүнөөдөө мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлжэ ябаһан командые манай «Сэлэнгэ» лаха аргагүй шүүхэ гэжэ һанаһан байба. Зүгөөр наадалай заяан бурууулжа, талмайн эзэдэй ворота руу бумбэгэнүүд хиидэжэ эхилээ бшуу...

Энэ үдэр «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ондоо наадагшадаар һэлгэгдэһэндэл адли жэгтэй муугаар наадажа эхилхэдээ, бултанай һанаа зобообо ха юм.

Айлшадай футболистнууд үнгэргөөд ябаһан гурбан наадандаа шүүгдэнхэй, ээлжээтэ дүрбэдэхи уулзалгаа үнгэргэхөөр манайда ерэһэн байна. «Сэлэнгэ» командын футболистнуудай добтолоод ерэхэдэнь, айлшадай дүрбэн хамгаалагшад һайн бэлэдхэлтэй байгаа һэн. Айлшадай командын капитан Кузнецов полузащитнигуудтайгаа хамта нэгэ һайн добтолго хэжэ ороходоо, «Сэлэнгын» ворота руу бумбэгэ сохижо оруулба. Эндэ манай хамгаалагша Чикачев зэмэтэй ха. Түрүүшын бумбэгэ манай воротада оруулагдаа гэлэй. Теэд айлшадай хамгаалагшад һайн бэлэдхэлтэй байжа, манай добтологшод Калашников, Ведерников, Пастухов гэгшэдые воротадаа дүтэ табихаар бэшэ байгаа. Тиибэшье манай футболистнууд энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ һулаар, муугаар наадаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Наадалай эхилһээр 77-дохи минутын ябажа байхада манай хамгаалагшад дахинаа алдуу гаргажа, баһал «зэмэлүүлхэ» баатай болоо. Айлшадай добтологшо Ивочкин абаһан бумбэгөө һанаа амарханаар залан абаашажа сохёод, наадалайнгаа тоо 0:2 болгоо бшуу. Энээгээр наадан дүүрэжэ, «Сэлэнгэ» команда өөрынгөө стадион дээрэ түрүүшынхеэ шүүгдэһэн байна.

«Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа майн 18-да Томск хотын стадион дээрэ үнгэргэхөөр аян замдаа мордобо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЫН ҺОНИН

☆ ФРУНЗЕ. Киргизэй суута герой Яков Логвиненкын дурасхаалда зорюулагдаһан, Фрунзе хотын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ манай республикаһаа хабаадалсаһан Анатолий Карабан гурбалжаад һурэхэдөө, 14 метр 36 сантиметр дабажа, табадахи һуури эзэлээ.

☆ АДЛЕР. Эндэ «Ажалай резервнүүдэй» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдөө. Зүүн-Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсын студентка Галина Посохова спортын табан зүйлөөр мүрысэхэдөө, 3098 очко абажа, республикынгаа рекорд шэнэлбэ.

☆ СЛАВЯНСК. Россин Федерациин хүдөөгэй 120 эрхимэй эрхим спортсменүүд сугларжа, заншалта 20 километрэй зайда урилдаба. Энэ мүрысөөн «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхөөр үнгэргэгдэһэн байгаа. Мүрысөөндэ уласхоорондын классай спортын нэгэ мастер, СССР-эй спортын 65 мастер, бусад болон мастерта кандидадууд хабаадалсаа. Манай республикын нэрэ солые «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэд — Буряадай хүдөө ажахын институдай ахалагша багша, СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов, мастерта кандидадууд Алексей Михалев, Валерий Дарбаков, нэгэдэхи разрядай Иннокентий Борькин гэгшэд хамгаалһан байна.

Манай командын түлөөлэгшэ Владимир Цыренов зайгаа нэгэ час нэгэ минута 58 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлхэдээ, командаяа хоёрдохи һуурида гаргаба. Мүрысөөндэ хамтадаа 25 команда хабаадаһан байна.

Б. МИРОМАНОВ.

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БУЭНОС-АЙРЕС

Нүхэр Р. Арисмендиие сүлөөлүүлхэ!

ТАСС

Уругвайн Компартиин мэдүүлгэ

Уругвайн Коммунис парти мэдүүлгэ тараахадаа, ороной Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Родней Арисмендиие дары сүлөөлхэ эрилтэ табиба.

Тэрэниие сүлөөлүүлхын түлөө тэмсэлдэ хабаадаха уряатайгаар бүхы демократуудта, революционно эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэ, аха дүү коммунис партинуудта хандаанабди гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. Нүхэр Родней Арисмендиие, Үргэн фронтын гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ генерал Либер Сереньиие, политическэ үзэл бодололойнгоо түлөө түрмэдэ хаагдаһан бусад хүнүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэлээ Уругвайн арад зон улам эдэбхижүүлхэ гээд ороной компарти найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Ороной эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө ажалшадай тэмсэл эмхидхэлгэдэ Уругвайн Компартиин хүтэлбэрилэгшэд элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гээд энэ документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Родней Арисмендиин ами наһан аюулда ороод байна гэжэ Уругвайн Компартиин мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ. Тэрэниие түрмэһөө гаргуулха хэрэгтэй!

ПАРИЖ

Саг зуурын правительство эмхидхэгдэө

ТАСС

Лиссабонһоо абтаһан мэдээнүүдэй үндэһөөр Португалиин Саг зуурын правительство эмхидхэгдэө гэжэ Ороноо абарха национальна Соведэй түлөөлэгшэ мэдээсээ. Правительствын бүридэл майн 16-да соносхогдохо.

Генерал Антониу ди Спинолын ороной президентын тушаалда ороһоной ёһолол майн 15-да болохо байна гэжэ түлөөлэгшэ мүн лэ соносхоо.

БУЭНОС-АЙРЕС

Урбалта хэхэ аюул тохёолдуулагдана

ТАСС

Аргентинэдэ гүрэнэй урбалта хэхэ аюул тохёолдуулагдажа байна гэжэ политическэ хэрэгүүдэй талаар президентын дэргэдэхи секретарь Хулиан Ликастро уридшалан һануулба. Мисьонес гэжэ провинцида Ликастро дотоодын политическэ байдал тухай үгэ хэлэхэдээ, хархис хүсэнүүд правительствада зүрюү харша һүйдхэлтэ ябуулга хэжэ байна гээд мэдүүлээ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, ороной президент байһан, отставкада гараһан генерал Алехандро Лануссе, отставкада гараһан генералнууд Лопес Ауфранк, Санчес де Бустаманте гэгшэд хорото үгэсөө хэгшэдэй дунда бии гээд тэрэ хэлэбэ.

Орон доторхи шахардуу байдал улам һүжэрөөхэ зорилготойгоор предприятинуудай хархис үзэлтэй эзэд правительствын захиралтануудые дүүргэнэгүй гэжэ Ликастро тэмдэглэһэн байна.

ТОБШОХОНООР...

БЕЛГРАД. Югославиин Шибеник хотодохи (Хорвати) алюминиин комбинадта жэлдээ 75 мянган тонно металл үйлэдбэрилэн хайлуулха түрүүшын ехэ цех ашаглалгада үгтэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. Мичиган, Джорджи штадуудта хүсэтэ шанга һалхин бууже, хэдэн хүн үхэһэн, олон арбаад хүн шархатаһан байна.

ИСЛАМАБАД. Гүрэнэй мэдэлдэ абтаһан Пакистанай промышленна предприятинууд амжалтатайгаар хүдэлнэ. Үнгэрһэн финансын жэлдэ эдэ предприятинууд 7,8 миллион доллароой ашаг олзо үгэһэн байна.

БУХАРЕСТ. Хунедоарын металлургнууд байгша оной эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 60 мянга гаран тонно металл хайлуулба. Эдэнэр «Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн, РКП-гэй XI съездын хүндэлэлдэ үдэр бүри түсэбһөө гадуур металл хайлуулха» уряа доро дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

БЕРЛИН. Республикын 25 жэлэй ойн үдэр соёлой ажабайдалда ехэ удхатай ушар болоһон «Номой неделидэ» ГДР дотор 3500 шахуу хэмжээ ябуулга үнгэргэгдөө.

БЕЛГРАД. Югославиин Ливню хото шадархи «Орловац» гэжэ шэнэ гидроэлектростанциие ашаглалгада оруулалгын баяр ёһолол болобо.

ВАШИНГТОН. Бүгэдэ нийтын эб найрамдал бэхижүүлхэ, үлэсхэлэн хооһон байдал усадхаха, хүгжэжэ байгаа оронуудай экономико дэбжээхэ гээшэ мүнөө хүн түрэлтэнэй шиидхэхэ гол шухала зорилгонууд болоно гэжэ ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм мэдүүлээ.

ГАВАНА. Кубын Республика Кувейт гүрэнтэй дипломатическа харилсаа тогтоожо, посольствонуудаа эмхидхэн байгуулхаар шиидээ гээд Кубын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдээсэбэ.

КАИР. ЮАР-ай, Зимбабвегэй, Намибиин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй зүгһөө эндэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхинүүд хамтын мэдүүлгэ тараахадаа, Анголодо, Мозамбигта, Гвиней-Бисауда бэеэ дааһан байдал дары олгохо эрилтэ табиба.

(ТАСС).

ЛОНДОН

Хитадтахи хорото аашанууд

ТАСС

Һүүлэй хэдэн неделиин турша соо Нанкин хотодо хэдэн арбаад хүн саазалагдаа гэһэн, Пекиндэ байдаг корреспондентынгээ мэдээсэлые «Дейли телеграф» газетэ тунхаглаба.

«Линь Бяо ба Конфуциие буруушаан шүүмжэлхэ» ябуулгада эсэргүүсэлтэ хээ гэжэ тэдэниие гэмнэһэн байна.

Мао Цзэ-дунай политика буруушаадаг хүнүүдые хайра гамгүйгөөр хэһээһэн тухай мэдээсэл урда тээнь Гуанчжоуһаа абтаһан байгаа. Орон дотор шахардуу байдалтай байһыень Хитад соогуур аяншалһан гадаадын хүнүүд хараһан байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

Перугай газар дайда дээрэ империалис монополинуудай эзэмдэлгые үгы хэхэ талаар В. Альварадын правительствын гаргаһан программа ороной арад зоной дэмжэлгээр ажабайдалда нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. США-гай нефтиин компанинуудай Перуда байдаг «Интернэшнл петролеум компани» гүрэнэй мэдэлдэ абалга түрүүшын алхам болоһон байна. Гүрэнэй «Петроперу» гэжэ компани ороной гол баялиг—нефть олзоборилно.

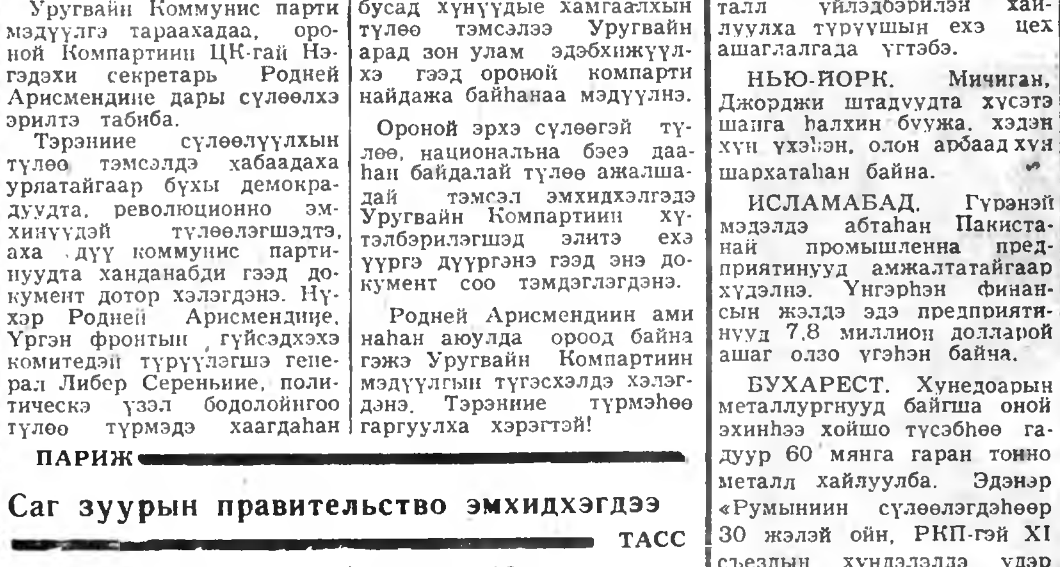

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лимэдэхи «Петроперугай» байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ТҮРҮҮШЫН РАДИОЛАМПАҺАА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХЭМЭЛ ОДОД ХҮРЭТЭР

УРДЫН Нижегородско радиолабораториин дурасхаа мунхэлхэ кабинет Волгын га га эрье дээрэхи хуушан бай шан соо нээгдээ. В. И. Лени нэй гар табилгатай Совет дэй залуу ороной декрет 55 жэлэй урда тээ эмхидх дэһэн, радиотехникын тала манай Эсэгэ ороной эрдэм шэнжэлгын түрүүшын түб хайшан гээд хүдэлмэрил эхилһые эндэхи зүйлнүү элирхэйлэн гэршэлнэ.

Уһаар хүргэгдэдэг, дэлх дээрэхи түрүүшын хүсэтэ г нераторна радиолампанууд түрүүшын радиотелефонн дамжуулгын аппарадууд Ни жегородско радиолаборатор до бүтээгдэһэн байгаа. Бол ни радио-долгинууд түрүүш эндэ хэрэглэгдээ һэн. Мүнө нэй транзисторай элинсэг х линсаг болохо «Кристадин» (Олег Лосевой) эндэ мүнд һэн юм.

Өөрсэ шухаг зүйлнүүд мү лэ эндэ суглуулагдаа. М. Бонч-Бруевичэй ухаалан б тээһэн түрүүшын радиолам совет радиотехническэ пр мышленностиин, эрдэм наук элитэ ехэ үүсхэлшэдэй за хёон бүтээһэн приборнууд аппарадууд тэдэнэй дунд бии.

Эдэнэй ехэнхи хубинь мү нөөнэй совет радиоэлектро но промышленностиин ту жалтануудта зорюулагданха Хэлхеэ холбооной шэ зүйлнүүд, манай орон дот радио дамжуулгын хэрэгл саашадань хүгжөөхэ хараа т сэбүүд эндэ табигдаһан байн

ЭРТЭ УРДЫН ИСКУССТВЫН ЭДИР НАҺАН

СЕМИРЕЧИ — газар ажа эрхилэгшэдэй, малшадай х заар нютаг. Хэзээ нэгэтэ, Ка захай газар дээгүүр тэмээ жэн Дунда Азиһаа Хитад х дар дабхидаг байһан ю Олон үдэр аянда ябажа х һэн, зобоһон жэншэд үба буурал Тянь-Шаниин боор дохи хадын горхоной эрье тогтодог һэн ха.

Хойшодоо Казахай эл һуури бологшо түрүүшын ба гаанууд эндэ табигдаа. Тэр нние Алмату (Жэмэстэ хү ды) гэжэ нэрлэһэн байг Амтатай, хангил һайхан ү тэй алим жэмэсээрээ нютаг бүхы Семиречидэ сү хадаг байба. Гэбэшье а жэмэс айлшадай дура т даггүй һааб даа. Гоё һай шабар амһарта урлан бүт шэд үни холоһоо хойшо матуда ажаһуухан. Ша амһарта урлан бүтээдэг н саяа үеһөө үедэ дамжуул байгаа. Хүнүүдэй, амитай дүрсэ харуулхые мусуль шажан буруушаадаг һэн Тиимэһээ арадай уран бэл тэн мэргэжэл шадабар ухаан бодолоо угалза х искусствада зорюулжа. һайхан зүйлнүүдые бүтэ байба. Галдагдан хэгдэһэн бар амһартануудай хажуу лаарнь гоё һайхан сэсэг угалзанууд зурагдажа, гын сэсэгээр һалбарһан х рай тала дайдые һануул байгаа.

Мүнөө Алма-Ата ехэ хо Казахай ССР-эй ниислэл б лонхой. Алма-Атын уран һа ханай керамикын туршалг заводой байшан үйлсэн дэйнь нэгэндэ үндэр уляангирнуудай дунда б даг.

Музейһээнь эхилжэ, забод танилсаа бэлэйб. Казахай һайханаар шэмэглэгдэһэн занууд, сэгээ ба сай аяганууд, мүн бусадшье һартанууд эндэ бии. зүйлнүүд гоё һайхан т хэлбэритэй. Тиимэһээ кера када дуратайшуул баяртай.

Энэ завод жэлдээ 100 ран нэрэтэй 1 миллион хуу хэһэг продукци бүтэ

— 1974 ондо 25 шэнэ бүтээгдэдэг болохо юм, гэжэ заводой директор И Ермаков мэдээсээ һэн. Манай орон дотор, мүн риин оронуудташье бидэ продукци үндэрөөр сэгн Чехословакиин, ГДР-эй, надын, Франциин, Итали Индиин, Монголой худал наймаанай фирмэнүүд ниие худалдажа абана.

...Шабар амһарта бүтэ түхеэрэлгэ аалиханаар эр дэнэ. Уран бэлигтэй зөөлэхэн хуруунуудай хүд сөөр монсогор шабар гоё хан түхэл маягтай болош Иигэжэ эртэ урдын искус хододоо залуу зандаа ба бшуу.

(ТАСС—АПН)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретар — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельск хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитаци 56-23, промышленности и строительства — 61-35, ветского строительства и быта — 69-58, культуры школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, инфор мации — 34-05, общественная приемная — 56-62, шинное бюро — 57-63, фото лаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Мэргэжэлэй дээдэ шатада» — түрүү бэшэг. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин ябаса тухай республикын ажахынуудһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Орон доторхи һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Таряашан поли дээрэһээ бусаба...» — И. Хохловой корреспонденци. «Колесово тосхоной һаалишан». — Ю. Коркиной корреспонденци. Орон доторхи һонинууд.

Гурбадахи хуудаһанда: Городой арадай хиналтын комитедтэ. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Элдэб һонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Телевизионно һонин. 18.25 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Зайка, Петя и лесная столовая» гэжэ кукольна фильм. 18.40 — «Һунгалтые угтуулан» гэһэн дамжуулга (буряадаар).

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — П. И. Чайковский. Оркестрэй наадаха фортепианын 2-дохи концерт.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд тухай хөөрэлдөөн». 20.30 — «Надя Павлова хатарна» — телеочерк. 20.50 — Киноочерк.

«Орбита». 21.15 — Е. Каплинская. «Иимэ ушар болодог юм даа...» 2-дохи ушар. Теле-зүжэг. 22.15 — «Ставрополиин хизаарай угтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ». КПСС-эй Ставрополиин крайкомой нэгэдэхи секретарь М. С. Горбачев хабаадалсана. 23.00 — «Залуу дуушад». Залуу дуушадай бүхэсоюзна телевизионно конкурс. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — Совет дуунуудай үдэшэ.

«Орбита». 20.10 — «Велосипедээр уласхоорондын урилдаан». ГДР-һээ дамжуулга хэгдэхэ. 20.25 — Концертын зал соо. СССР-эй арадай артист В. Норейко дуулана.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим газарта бага зэргэ бороон, нойтон саһан унаха. Баруун тээһээ секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 4—9, хойто аймагуудта, Байгал шадар 0,5 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2, үдэртөө 6—8 градус дулаан болохо.

Майн 17—18-да үүлэтэйшэг байха. Майн 18-най үдэр зарим газарта бага зэргэ бороон орохо. Баруун хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура һүниндөө урда аймагуудта 0—5, Байгал шадар, хойто аймагуудаар 5—10 градус хүйтэн, үдэртөө 7—12 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.